ФИФЕ ФЫМЫГЪЭПУД, ФИ IЕЙ ФЫМЫГЪЭПЩКIУ

АДЫГЭ ПСАЛЪЭ

АДЫГСКОЕ СЛОВО

КЪБР-м И ПАРЛАМЕНТЫМРЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КБР

1924 ГЪЭМ И МЭКЪУАУЭГЪУЭ МАЗЭМ И 1 ЛЪАНДЭРЭ КЪЫДОКI

№89 (21.247) ● 2008 гъэм накъыгъэм (майм) и 13, гъубж ● Тхьэмахуэм тхуэ къыдокI ● И уасэр соми 3-щ ● adyghe@mail.ru adyghepsale.ru

● ТекIуэныгъэм и махуэм

Дунейри къыдощIэращIэ

НАКЪЫГЪЭМ и 9-р, «Къэувы Iэ, зэман!» - зыхужаIэм хуэдэу, махуэ тельыджэт: бзыгъэт, гъубщэт, хуабэт, дыгъэпсри гуапэт. Зи цIэрэщIэгъуэ гъатхэм екIупсу, нафIэгуфIэу, щыгъыныфIхэмкIэ хуэпауэ цIыхухэр щызэхуэсырт ХьэтIохъущокъуэм и жыг хадэм и жьантIапIэм, «Щы-хым и МафIэ мыункIыфIыж» фэеплъым и деж. НэхъыжьыфIхэмящыщзыкъомыябгъэхэмщыпыдырт Хэкум и дамыгъэ льапIэхэр - орденхэмрэ медалхэмрэ. Ауэ илъэс кIуахэм елытатуэ зауэм хэтахэм я бжыгъэр «цIырхъ» зэрыхъуари хуэбзыщIырт экъым «нэпсыр зи нэхэм къыщIэж махуэшхуэм».

Гуп-гупурэ зэхохьэ къэрал лэжьакIуэхэр, зауэмрэ лэжьыгъэмрэ я ветеранхэр, жылагъуэ зэгухьныгъэхэм я лЫкIуэхэр, ныбжьыщIэхэр, журналистхэр. Абыхэм кьахохьэ Къэбэрдей-Балъкъэрым и унафэщIхэр, Президент **Къанокъуэ Арсен,** Правительствэм и УнафэщI **Ярин Андрей,** Парламентым и Iэтащхьэ **Бечелов Ильяс,** нэгъэущIхэри. Абыхэми зэхуэсышхуэм кърихьэлIа куэдми я кIэстумыбгъэхэм щолъагъу бЫлъэрэ гъуэжьпIыжьыжьфэу зэхэт щэкI бгъуэзщIыкIэр, «Георгиевскэ лентI» жыхуаIэр.

Махуэшхуэ пэкIур къызэIуех Налшык къалэ администрацэм и Iэтащхьэм и къалэнхэр пIалъэкIэ зыгъэзащIэ **Сорокин Виктор,** Урысей Федерацэм и гимныр мэIу.

ТекIуэныгъэ Иным и махуэшхуэмкIэ къыдэхуэсахэм йохъуэхъу, зауэ бзаджэр зэрекIуэкIам, абы ди хэкуэгъуэхэм ящыщ куэдым лЫгъэшхуэ къызэрыщагъэлъэгъуам, фашист зэрыпхъуакIуэхэр зэхэкъуэным ди къэралыгъуэшхуэм уасэ ин дыдэ зэрыщIитам, лЫхъужь мин Iэджэм я цIэхэр дыщэ хьэрфхэмкIэ тхыдэм зэрыхатхам, ди нэхъыжьыфIхэм, Хэкум и бын пэжхэм я дерсхэр щIалэгъуалэм я джкIэ гъуазэфIу зэрыщытыпхъэм топсэльыхь республикэм и военкомым и къалэнхэр пIалъэкIэ зыгъэзащIэ **Гаджибалаев Гаджибала,** Зауэм, лэжьыгъэм, Iэщ-кIэ IэщIэуэзда къарухэм, хабзэхьэмэ органхэм я ветеранхэм (пенсионерхэм) я республикэ советым и унафэщI **Абдулаев Мустафа,** зауэмрэ лэжьыгъэмрэ я ветеран **Щомахуэ Льостэн,** къэрал гъунапкъэхэр зыхъуэжу Налшык къегъэбыдылIа гупым и лЫкIуэ **Козлобаев Дмитрий**, нэгъэущIхэри.

ХьэтIохъущокъуэм и хадэм щылажьэ духовой оркестр хьарзынэм игъэIу макъамэ дахэм щIэту, фэеплъым удэ гъэгъахэр бгъэдалъхьэ республикэм и унафэщIхэм, парт, жылагъуэ лэжьакIуэхэм, ныбжьыщIхэхэм, сабийхэм ящыщ куэдым.

ГуфIэгъуэ пэкIур и кIэм нос. Къэралым и гимныр щIэрыщIэу мэIу. Уэгум хьэрэкIытIэхэр ирауIытIыпщхьэ.

* * *

ЗЭГУРЫУЭНЫГЪЭМ и утым щекIуэкIащ Хэку зауэшхуэм хэтахэр зыщагъэлъэпIа концерт. Къызэхуэсахэм я пащхьэм зыкъыщагъэлъэгъуащ республикэм и къэралыгъуэ щIэныгъэхэр, журналистхэр. Абыхэм кьахохьэ Къэбэрдей-Балъкъэрым и унафэщIхэр, Президент **Къанокъуэ Арсен,** Правительствэм и УнафэщI **Ярин Андрей,** Парламентым и Iэтащхьэ **Бечелов Ильяс,** нэгъэущIхэри. Абыхэми зэхуэсышхуэм кърихьэлIа куэдми я кIэстумыбгъэхэм щолъагъу бЫлъэрэ гъуэжьпIыжьыжьфэу зэхэт щэкI бгъуэзщIыкIэр, «Георгиевскэ лентI» жыхуаIэр.

Махуэшхуэ пэкIур къызэIуех Налшык къалэ администрацэм и Iэтащхьэм и къалэнхэр пIалъэкIэ зыгъэзащIэ **Сорокин Виктор,** Урысей Федерацэм и гимныр мэIу.

ТекIуэныгъэ Иным и щIалэгъуалэм я джкIэ гъуазэфIу зэрыщытыпхъэм топсэльыхь республикэм и военкомым и къалэнхэр пIалъэкIэ зыгъэзащIэ **Гаджибалаев Гаджибала,** Зауэм, лэжьыгъэм, Iэщ-кIэ IэщIэуэзда къарухэм, хабзэхьэмэ органхэм я ветеранхэм (пенсионерхэм) я республикэ советым и унафэщI **Абдулаев Мустафа,** зауэмрэ лэжьыгъэмрэ я ветеран **Щомахуэ Льостэн,** къэрал

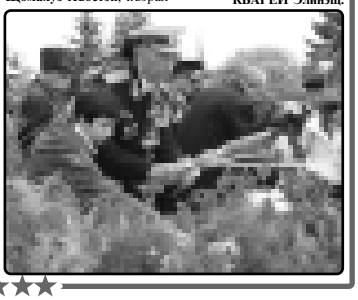

● Дыгъуасэ

МурадыфIхэм къешэ

Накъыгъэм и 12-м "Интурист" хьэщIэщым щекIуэкIащ МикрофинансымкIэ урысейпсо Iуэхущ-IапIэм и унафэщI Мамуэ Михаил, абы и кьуэдзэ Сидневъ Андрей, КъБР-м экономикэ зыужьыныгъэмрэ сатымкIэ и министр **Мусуков Алийрэ** абы и кьуэдзэ **КIэрэф Муратрэ** .

Мусуковым хьэщIэхэмрэ зэIущIэм къекIуэлIахэмрэ кьригъэжьблагъэри, Мамуэ Михаил псалъэ иритащ.

- КъБР-р efIакIуэ щIыналъэхэм ящыщ. Псом япэ абы щыхьэт тохъуэ и экономикэм зэрызиужь зэпытыр, - и гуапэу кьыхигъэщIхьэхуIащ Мамуэ кьыщIэсэльъам. - Экономикэ зыужьыныгъэм теухуауэ дэ мурад куэд дыдэ диIэщ (ахэр 2008 гъэм кьриубыдэу нахуапIэ тщIыну зэрэIэкI щыIэщ) мэхъу абыхэм КъБР-м зэрыщыызаузэщIынур. Экономикэ и лъэныкъуэкIэ зэманым кьигъэув упщIэхэмрэ абы пыщIа гугъуехьхэмрэ даэрыпэлъэщын лэжьакIуэ гуащIафIэхэр Къэбэрдей-Балъкъэрым щыкъэдщ, ди Iуэхурн купщIафIэ хъуну кьызолъытэ. Аращ мы республикэм и къудамэ кьыщызэдгъэпэщыну мурад щIэтщIар. Мыбы дэ мыхьэнэшхуэ идот икIи кьетхьэжьа Iуэхур кьызэрырадаIыгъым щхьэкIэ КъБР-м и Президентымрэ абы и дэIэпыкъуэгъэхэмрэ фIыщIэ ин яхуэсщIыну сыхуейт.

АдэкIэ Мамутэмрэ абы и кьуэдзэмрэ убгъуауэ тепсэльыхьащ МикрофинансымкIэ урысейпсо Iуэхущ-IапIэм КъБР-м кьыщызэригъэпэщыну къудамэм и Iуэхущ-IафэI, къалэн нэхъыщхьэ щытыныхэм, абы щыIэжьэну щыхухэм я щIэныгъэм щыхагъахьхуэ екIуэлIапIэ-хэм зэрадэIэпыкъунури наIуэ ищащ, микрофинансымкIэ Налшык и Iуэхущ-IапIэхэм я лЫкIуэ къекIуэлIахэмрэ журналистхэмрэ я упщIэхэм жэуап иритащ.

КЪАНЫКЪУЭ Анфисэ.

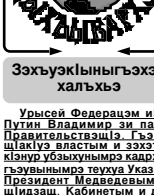

ЗэхъуэкIыныгъэхэр халъхьэ

Урысей Федерацэм иIэщ Путин Владимир зи пашэ Правительствэщ Iэ. Гъэзэщ-IапIэ властым и зэхэтыкIэнур убзыхунымрэ кадрхэр гъэувынымрэ теухуа Указым Президент Медведевым Iэ щIидзащ. Кабинетым и дыгъуасэрей зэIущIэм премьерым щигъэнэIуащ и унафэм щIэтхэм я кьалэнхэмрэ министерствэхэр, ведомствэхэр зыхуэдэнымрэ.

СпортымкIэ, туризмэмкIэ, щIалэгъуалэ политикэмкIэ министерствэщIэ къызэрагъэпэщащ, промышленностымрэ энергетикэмкIэ министерствэр тIууэ зэгуагъэкIащ, связьымрэ хьыбарегъащIэ Iэнатlэмкlэ министерствэм зэреджэр яхъуэжащ, щIыуэпсэхэмкIэ министерствэм кьалэнныщIэхэр щащIащ. Урысейм и МИД-м и унафэм щIэту СНГ-м и Iуэхухэмкlэ агентствэ къызэрагъэпэщащ, Федеральнэ агентствэ щхьэхуэхэр министерствэхэм ираты-жащ.

Кабинетым хэтыныхэр ягъэбелджылащ. Дяпэкlэ япэ вице-премьерхэр 2, вице-премьерхэр 5 хъуэу щытынущ. Ахэр Зубков Виктор, Шуваловъ Игорь, Ивановъ Сергей, Сечин Игорь, Собянин Сергей, Жуковъ Александр, Кудрин Алексей сымэщ.

Нарышкин Сергей щобэ щыщIэдзащэ Кремлым и Администрацэм и унафэщIщ.

Я къулыкъуэм кьытенащ министрхэу Лавров Сергей, Сердюковъ Анатолий, Нургалиев Рашид, Шойгу Сергей, Козак Дмитрий. Юстицэмкlэ министру Коновалов Александр ягъэуващ.

Балли 8-м ноблагъэ

Къарушхуэ иIэу Китайм щIыр зэрыщыхьеям хэкIуэдам, фэбжь хэзыхам я бжыгъэ къатыр зэтехуэрэкъым.

ЩIыр щыхьэнр къэралым и ипщэ-къуэпIэ лъэныкъуэрщ. Сейсмологхэм зэрыжаIэмкIэ, абы и къарур балли 8-м ноблагъэ. Шынэ къэзыщта цIыхухэм епIэщIэкIыу я псэупIэхэр къагъанэ, абыхэм я нэхъыбэр узрамхэм дэтщ. ЩIыр зэрыхьеяр къэралым и щIыпIэ куэдым щызыхащIащ.

ЩIыми и физикэмкIэ институтым и унафэщIым и кьуэдзэ Рогожкин Евгений къызэрыхигъэщащкIэ, ар Урысейм кьылъэIэсыныкъым.

Вознесенский Андрей и махуэ

Къэралым и лIыщхьэм и пресс-Iуэхущ-IапIэм къыззэритамкIэ, Медведев Дмитрий усакIуэ Вознесенский Андрей ехъуэхъуащ илъэс 75-рэ зэрырикъумкIэ.

Махуэ зыбжанэ и пэкIэ абы хуагъэфэщащ «Хэкум и пащхьэм щиIэ фIыщIэхэм папщIэ» орденым и II нагыщэр. Совет усыгъэм лъэгъуэщIэ щыпхызыша усакIуэр иужьрей илъэсхэм США-м щопсэу, ауэ къыщалъхуа махуэр Урысейм щигъэлъэпIэнущ.

Абы теухуа гуфIэгъуэ пщыхьэщхьэр накъыгъэм и 14-м щызэхашэнущ Фоменкэ Петр и цIэр зэрихьэу Мэскуу дэт театрым и унэщIэм.

(ИТАР-ТАСС).

НОБЭ

◆**Тенджыз ФIыщIэ флотыр щагъэлъапIэ махуэщ**, Илъэс 225-рэ и пэкIэ (1783) тенджыз ФIыщIэм Урысейм и флот къыщыззрагъэпэщауэ щытащ. Вице-адмирал Клокачев Федот и унафэм щIэт Iуэхэ флотилием и кхъухэр а махуэм Ахтиар кхъухь тедзапIэм дихьащ.

◆Накъыгъэм и 13-м къыщыщIадзауэ мэкъауауэгъуэм и 27 пщIондэ Женевэ (Швейцарие) щекIуэкIынущ Iэщэр гъэмэщIэным щытепсэльыхь конференцым и сессием и етIуанэ Iыхьэр.

◆Накъыгъэм и 13 - 16-кэм Санкт-Петербург щызэхэтынущ «Энергетикэмрэ электротехникэмрэ» зыфIаща дунейпсо гъэлъэгъуэныгъэ зэхар.

◆Илъэс 20 и пэкIэ дунейм ехьажащ Совет Союзым и флотым и адмирал, Совет Союзым тIэунейрэ и ЛIыхъужь (1965, 1982), СССР-м и Къэрал саугъэтыр зыхуагъэфэща (1980) Горшков Сергей (1910 - 1988).

◆ИлъэС 95-рэ ирокъу тхакIуэ, КъБР-м щэнхабзэмкIэ щIыхь зиIэ и лэжьакIуэ Гъубж Мухьадин къызэралъхурэ. 1997 гъэм дунейм ехьажащ.

◆**Дыгъэр къыщIэкIащ сыхьэти 5-рэ дакъикъэ 43-м, къухьэжянущ сыхьэт 20-рэ дакъикъэ 25-м.**

◆**Махуэм и кIыхьагъщ сыхьэт 14-рэ дакъикъэ 42-рэ**.

ПIалъэхэр зыгъэхьэзырыр ХЬЭЖЬКЪАРЭ Аликъ.

Куэшхьэблэ газым поплъэ

АДЫГЕЙ. ***Республикэм и Президент ТхьэкIуэнымэ Аслъанджерий иджыблагъэ яIуащащ щIыпIэгъэ, газ къыщIэзыщIа «АКХ ОйГаз Рес» инджылыз компанием и унафэщIхэм.***

ФИГУ къэдгъэкIыжынщи, 2007 гъэм Адыгейм къыщIатауэ щыгащ Кушхьэблэ районым газ къыщыпльыхьуэным, къыщыщIэшыным теуха программэ икIи а лэжьыгъэ иригъэкIуэжыну инджылыз фирмэм гурыIуащ. Абы ипкъ иткIэ, республикэ бюджетым сом мелуан 25,8-рэ къыхохьащ.

«Къьалэм нэхъыщхьэхэм хохьэ дызыхуэкIуэ ильэситI-щым Адыгейм и жылагъуэхэр, кьанэ щымыIэу, газкIэ къызэдгъэпэщынщ. Инджылыз компанием къыхилъхьа инвестицэм гугъэ дегъэщI ди мурадхэр къыдохъуIэну», - жиIащ ТхьэкIущынэ Аслъанджерий.

Компанием и унафэщI Девис Пол къызэрыхигъэщамкIэ, проектыр и кIэм нэсу гъэзэщIа хьун щхьэкIэ, 2008 - 2010 гъэхэм кьриубыдэу доллар мелуани 150-рэ абы халъхьэнущ.

«Кушхьэблэ районым газу къыщыщIэтщIыпхьунм и куэдагъэр къэтхутэу щытмэ, инвестицэ нэхъыбэ щIынальэм къетшэлIэну къыщIэкIынущ. Адыгейм и Правительствэри абыкIэ къыздоIопыкъу.

2008 гъэм и кIэхэм районым газ къыщыщIэщын щIэддзэнущ. Дыззрыт маэзм къриубыдэу щIыр зэраубру Iэмэпсымэхэр кьетшэлIэнущ. Абы нэмыщIкIэ, щIыналъэм ди Iуэхущ-IапIэ къыщызэIутхынущ, щIыхи 100-м щигъу лэжьыгъэ Iэнатlэкlи къытхуэзгъэпэщынущ», - жиIащ Девис Пол.

ЖыпIэр зыщ, ауэ...

АБХЪАЗ. *Курыкъм и къэрал министр Яковлевичи Темыр иджыблагъэ журналистхэм яжриIащ курыкъыхэм Iэшхэ Iэщ-Iуэзэда я къарурэм сыхьэтищым къриубыдэу Абхъазыр къэзрыхуэщIынэр.*

«АУЭ Абхъаз щIыналъэр дэ къарурКIэ къэтщтэнукъым, икIи курыкъы-абхъаз зэпIэщIэуэзэнгъэр зэпсэльэныгъэкIэ мамыру зэрызэфIэтхынымэ яужь дитынущ», - къыхигъэщащ Курыкъм и къэрал министрым.

ХЬЭЩЫКЪУЕЙ Олег.

Iуащхьэмахуэ пашэ хъуну блым къахэнэн хуейщ!

«Урысейм и тельыджэу 7» зэпеуэм и кIэм дипльэным кьэнэжар зы мазэ нэхъри нэхъ мащIэщ икIи ар къэблэгъэзэу бжыгъэм и Iуэхур нэхъ ткIий мэхъу.

ТхьэмахуэкIэ зэхуаку блэкIам кърикIуахэм тепщIыхьмэ, Iуащхьэмахуэ пашэ хъуа блым яхэтыжкъым. ЖыIэгъуейр ди тельыджэм щхьэкIэ цIыху дапщэм Iэ яIэтами, сыту жыпIэмэ ар щэхуу йокIуэкIри.

ДыкIыыэрыкIэрыхуам нэхъри къыхэщIыпIэн хуейщ ди тельыджэр текIуэну хуей икIи зэпеуэр зэрекIуэкIым кIэльапIэ дэтхэнэри. Дэ хьарзынэу Iэ тIэтат етIуанэ къекIуэкIыгъуэм. Фигу къэвгъэкIыжыт тхьэмахуэ зэхуаку зыбжанэкIэ уэлIэбзкIыжмэ, дэ дяку дэлъа зэхуэтыныгъэр. Апхуэдэуи дыкъэнэжакъэ? Дыкъэнэжамэ, Iуащхьэмахуэ къаруущIэкIэ, гурыщIэ куукIэщIэгъэкъуэн дыхуэхьунщ, пашэхэм яхэувэжьын щхьэкIэ.

Япэхэми хуэдэу, **Iэ щыфIэт хъунущ http://www.ruschudo.ru/ зэпеуэ сайтым е SMS хьыбарыр 4565 номерымкIэ евгъэхь.** Пум щыгъуэми тельыджи 7-р занщIэу къахэхьи хуейщ 14-м. Апхуэдэ щыкIэкIэ SMS - хьыбар тхыгъэм запятойкIэ къыщызыкIэлъыхьын хуейщ тельыджэ номериблхэр. Нэхъыбэкlэ е нэхъ мащIэкIэ яIэта Iэ бжыгъэр къальытэнукъым.

SMS - Iэ Iэтым папщIэ номерхэр ящIыгъуу тельыджэ 14-р:

Гейзерхэм я аузым - SMS 1
Байкал - SMS 9
Новосибирск дэт зоопарк - SMS 10
"Пкъохэр" заповедник - SMS 12
Тобольск Кремль - SMS 13
Кунгур бгъуэнщIагъ - SMS 22
Нижегородск Кремль - SMS 24
Петергоф - SMS 29
Кирилло-Белозерскэ къулъшырыф -SMS 33
Мань - Пупу-Нер щыпIэм жьапщэм къыщигъэхуа пкъохэр - SMS 34
Блаженный Василий и Собор - SMS 38
"Вовнушки" быдапIэ - SMS 43
Мамаев Iуащхьэмрэ Хэку -Анэм и фэеплъу абы тетымрэ - SMS 45
Iуащхьэмахуэ - SMS 47
Iуащхьэмахуэ пашэхэм кьахэнэн хуейщ!

ХЬЭПЭ Маринэ,
КъБР-м и Президентымрэ Правительствэмрэ я пресс-Iуэхущ-IапIэм и лэжьакIуэ.

●«Адыгэ псалъэр» къыхызох

Гулъытэ лей зыхуэфащэ

Дэтхэнэ зы щIыхуми лежкIэ мыхьэнэшхуэ иIэн хуейщ, и гъащIэм увыпIэ нэхьыщхьэ щиубыдыпхьэн и анэдэлъхубзэм. Абы къегъэув и адыгэбзэкIэ къыдокI газет закъуэм, «Адыгэ псалъэм», гулъытэ лей хуэщIыпхьэу.

СИ ГУАПЭЩ гъащIэм, цIыхуэм яку дэлъын хуей зэхущытыкIэ дахэм, цIыху щхьэхуэхэм ятеуэху тхыгъэ купщIафIэхэмкIэ газетыр зэрыкъуейр. Удахьэх ди адыгэ тхахIуэхэм я Iэдакъэщ-щIэкIхэм щыщу къытредгэхэм. ФIыщ диным ехьэлIа Iуэхугъуэхэм, спорт хьыбархэм гулъытэ зэрыхуащIри. Газетым традзэ я благъэ, Iыхьлъхэм яхуэгъэза зыхъуэхуэри, ари гуапэщ. Сыт щыIэ зи гуфIэгъуэм дэпIыгъын, ар бгъэгушхуэн нэхъри нэхьыфI!

Зи купщIэкIи зи тепльэкIи efIакIуэ зэпыт газетым и ныкъуэсанигъэ машIэхэри къыхуэдгъэгъуэ и ехьулIэныгъэ псомиI дыщыгъуэ фIыкIыу махуэ къэс дыпопльэри, дяпэ илъэс миникIэ ди гъуаэзу щытыну Тхьэм жиIэ. «Адыгэ псалъэр» фIыуэ зэрыслъагъуэм къыхэкIыу сфIэфщ, дяпэкIи ехьулIэныгъэхэр и куэдмэ. Сыти жиIи, уи бзэкIэ къыдокI газетыр уи гум къызэрыдыхьэм хуэдэу зы газети пхуэхьунукъым.

БЕТРОЖЬ ФатIимэ.
Хьэгуей къуажэ.

Ди газетыр къыфIэрыхьэну фыхуейм э

Ди щIэдэжькIакIуэ лъапIэхэ!

Фигу къыдогъэкIыж 2008 гъэм и етIуанэ илъэс ныкъуэм къыфIэрыхьэну газетхэм, журналхэм Iэ тедзэныр зэрекIуэкIыр.

Илъэс ныкъуэм газетым и уасэщ сом 356-рэ кIэлепIэкIи 10-рэ.

«Адыгэ псалъэм» Iэ щытебдзэ хъунущ республикэм и пощт IуэхущIапIэ псоми.

Ди индексыр 51531

● Гу зытъытапхъэ

Концерт гъэлъагъуэр еублэ

Республикэм и цIыхухэу, и къэралыгъэр яIэ пщIэ зыхуащIхэ!

ЩIэуэ зэрагъэпэщыжа Театр щхьэнтIэм концерт щыщагъэльагъуэ пIалъэр накъыгъэм и 15-м къызэIуех УФ-м щIыхь зиIэ, КъБР-м, КъШР-м, Адыгэ Республикэм я щыхуэзэ артист Тут Заур «Сэ уэ фIыуэ зэхэлъагъу, гъащIэI» программэмкIэ. Абы щыIунущ цIыхухэм фIыуэ яIэзгъуэ зэку, нэгъэущI къэралэстрадэ уэрэдхэр.

Концертым хэтынущ кьафэмкIэ -Кабардинка- къэрал академическэ ансамблыр, «Балкария» Iуэрыпуатэ-этнографие ансамблыр, адыгэ кьафэмкIэ «Хатти» ансамблыр, кьафэмкIэ «Каллистоте атрыр.

Концертым щIидзэнущ сыхьэт 19-рэ дакъикъэ 30-м. Ар екIуэкIынущ дунейм и щытыкIэм емыльытауэ.

КъБР-м и Президентыр Медведев Дмитрий йохъуэхъу

«12+1» хьыбарегъащIэ-аналитикэ журналым и лъэныкIэ, КъБР-м и Президент Къанокъуэ Арсен ехъуэхъуащ Урысейм и Президент Медведев Дмитрий Анатолий и къуэм.

А журналым и япэ номерым, накъыгъэ мазэм икуэм къыдэкIынум, Илъэс федеральнэ щIыналъэм и адрей унафэщIхэм хуэдэу, Къэбэрдей-Балъкъэрым и УнафэщIыр республикэм и цIыху псомиI къыдокIи Медведев Дмитрий Анатолий и къуэм щехъуэхъуащ Урысей Федерацэм и президент къулыкъум зэрыхахамкIэ икIи щыжиIащ Урысейр дунейм щыпашэ къэралхэм ящыщ щIын и лъэныкъуэкIэ яубзыхуахэр гъэззэщIэным ехъулIэныгъэхэр щIэну зэригугъэр.

Къэбгъэльагъуэмэ, хьуэхъум мыпхуэдэу щыжеIэ: «Сэ, Къэбэрдей-Балъкъэрым щыпсэухэм хуэдэу, арэзы сыкъыщIащ нэгъуэщI гуэр мыхьуу Уэ Урысей Федерацэм и президент къулыкъур къызэрыпхуагъэфэщам. Ди республикэм и хэхакIуэхэм я нэхъыбапIэм Iэ яIэтащ уи кандидатурэм папщIэ. Хэхыныгъэхэм кърикIуахэм къагъэльэгъуащ Урысейм и унафэщIхэр зыпет гъуэгум Урысей Федерацэм и цIыхухэм дзыхьышхуэ зэрыхуащIыр. Къэбэрдей-Балъкъэрым щыпсэухэри абы и телъхьащ. Иужьрей илъэсхэм республикэм дежкIэ нэщэнэ хъуащ экономикэмрэ социальнэ Iэнатlэмрэ зэхъуэкIыныгъэхэр щегъэкIуэкIыныр, лъэпкъ проектхэр ехьулIэныгъэкIэ гъэззэщIэныр, щIыналъэм инвестицэхэр кьыхатъкъэн хуэдэу мылъку зыбгъэдэлъхэр кьыдэхьэхыныр, дотацэу тхухахыр гъэмэщIэныр. Аращи, Уэ шэч кьызытрамыхьэж пашэу укъыззралъытар, КъБР-м и цIыхухэр хэхыныгъэхэм жыджэру зэрекIуэлIар лъабжьэнщэкъым. АтIэми, Уэрэз Путин Владимиррэ фяку дэлъ зэпыщIэныгъэр цIыхухэм я джкIэ щытщ власткIэр иджыри къэс зытета гъэзугум адэкIи кьызэрыпищэнум и щIыхьэту. Абы къикIраци, илъэс зыбжанэ и пэкIэ зыщIадза реформэхэр дяпэкIи екIуэкIынущ, мыдрейуэ къэралым власть Iущ, пэжагъэрэ цIыхугъэрэ зыхэлъ иIэнущ, Къэбэрдей-Балъкъэрым, зэрыщытыр Урысейм и Илъэс щIыналъэм щыпсэухэм я джкIэ мыхьэнэ хэха иIэщ блэкIамрэ къэкIуэнымрэ зэпыщIауэ зэрыщытынум. Иужьрей илъэсхэм ди къэралым и Илъэс лъэныкъуэм зэпIэзэрытыныгъэ щымыIэу къекIуэкIащ. ИкIи мис иджы, Илъэс федеральнэ щIыналъэр ди Хэкум и щIыпIэ нэхъ удэзыхьхэм ящыщу къальытэу зэрыщыщытам хуэтхьэкIуэжыныжкIэ хъуэпсапIэр нахуапIэ хъууэ щыщIидза зэманым, абыхэм шэч кьытрахьэжьркъым кьыхахар зэрытэмэмым.

Урысейм и Президенту ущытыныр лэжьыгъэ тыншкъым икIи жуэапльныгъэ зыпылъщ. Ауэ Къэбэрдей-Балъкъэрым и цIыхухэр сыт щыгъуи хьэзырщ сыт хуэдэ Iуэхугъуэхэри унафэхэри кьыдэIыгъыну, сыту жыпIэмэ абыхэм быдэу я фIэщ мэхъу а псори ди Хэкум фIыгъуэ иIэным зэрыхуэунэтIар.

Мы тхыгъэр къэзгъэсэбэну, Уэ уукьызогъэблагъэ ди гъуэззэджэм. Си фIэщ мэхъу зэ IуплъэгъуэкIэ Къэбэрдей-Балъкъэрым хьащIыкъ узэрыкуэнар: Iуащхьэмахуэ и уэсылтэ щыгур бгъэхэм лыжжкIэ кьеж ъхэхэм я джкIэ жэнэтщ, уущызэкIащIэплъ гъэлхэмрэ зэпыкъутэ, хущхьуагъэ зиIэ нарзаныпс кьыщIэкIэм уатхьэкъу, нэхъыщхьэращи - Налшык къаблэу зэлъыIуха, щхъуантIагъэм щIигъанэ къалэщ. Ди дежкIэ Iуащхьэмахуэ гуапэщ кавказ хьащIагъэм и щапхъэ Къэбэрдей-Балъкъэрым и щIыналъэм щодгъэльагъуэр».

КъБР-м и Президентымрэ Правительствэмрэ я пресс-Iуэхущ-IапIэ.

Адыгэ псалъэ

● Къэрал къулыкъущIапIэхэм

Гъэмахуэкlэм - лэжьыгъэфlхэр

ГЪЭМАХУЭКlЭМ нэсыху КъБР-м къыщызэlуахьынуц члисэ, диагностикэ центр, школ...

Ямэ мазищым ялэжьам теухуауэ КъБР-м и Президентым и пащхьэ къыщыдгъэзащ республикэм и министерствэ, Правительствэм и зэIущIэ блэкIам щыгъуэ Къанокъуэ Арсен зэрыщыжиIауэ щытам тету, ар иужь ихьащ министрхэм я кабинетым и лэжьыгъэмкIэ нэхъ ткIийуэ япкърыупщIыхьыным: «ЩIыпIэ адаминистрацэхэм я Iэтащхьэсэм сэ тыхьмахуэ зэхуакуэ къэсыхуаIам хуэдизу зэIущIэ ядыжьгъэкIуэкI икIи ар лъэужьыншэу къанэрхьым. Фэри дяпэкIэ нэхъ щIэх-щIэхыпрэ сыфIущIэнущ, Iэзухэхэм я щытыкIэмрэ гугъуехьхэмрэ сыт щыгъуи щыгъуазэу сыщытын папщIэ,- жиIащ абы зэIущIэр къыщыдэIуихым.

КъБР-м ухуэнысэмкIэ и министр Афэщащагъуэ Михаил зэрыжиIамкIэ, ар зи унафэщI Iэхэущ IапIэм къалэн зыщищIыжам щIригъэгъащ сом мелуан 600 и уасэ лэжьыгъэ. 2008 гъэм и ятIэ мазищым лажьэу ягуIыпащ ухуэныгъэ объектхэу 7, абы щыщу Александровскэ станицэм дащIыхьа сымаджэщыр, псэупIэ-коммунальнэ мыхьэнэ зиIэ объектхэу 6. ЖКХ-м пыщIа Iэзухуэгъэхэм унафэхэр трагъыхьащ ахэр зэгъэщIылIа министерствэм и ГъэсэУ. Иджы жыпIэ хъунущ Налшык къалэм ику, ипщэ хьэблэхэр щIымахуэзм зэпымыууэ хуабжкIэ кьыдзэгъапца хуэну. Альтуд къуажэм щызэфIагъэкIащ школ зиIэ ухуэныр. Канжэ Куба къуажэхэм щыщIадзащ мы гъэм мэкъуауэгъуэ мазэм хьэзыр хъуну куажэ кубхэм я щIыпIэхэр зэIузэпэщ щIыным. Налшык Пирогов и цIэр зезыхьэ и уэрамым тет щIелэз-диагностикэ центрыр нагъэсащ, кьэнар Iэмэпсымэ щIэтэуэвгырщ. Си гуГъэр ар ящIэ мазэм къыгъэзIухэныну. Апхуэдэуи и кIэм ныдогъэс Налшык къалэм дащIыхь, уэ зэрыщIалэхэм щIелэз сымаджэщым щекIуэкI ухуэныгъэ лэжьыгъэхэр».

Президентыр щIэупщIащ яухуэ члисэщIэм, Театрэм я унэшхуэм и Iухуэр зытетым, Министерствэм щIащ члисэм и унэ нэхъыщIхьэр щIын зэраухар, кьэнэжар тхьэгъушыр зыфIэлъынымрэ къуздзапIэ унэхэмрэ. УхуакIуэхэм ар зэфIагъэкIынущ мы гъэм и бжьыхьэм пщIондэ. Театрэм я Унэшхуэми ухуэныгъэ-монтаж лэжьыгъэхэр щызэфIэкIащ, блынхэр яин щIадзащ. Адэкlэ иужь ихьэн хуейщ Iэмэпсымэхэр гъэувыным. Къанокъуэ Арсен щэнхабзэмкIэ министр Тут Заур чэнджэщ иритащ а Iуэхум кIэльпIэныну, щылэжьэныр зыщагъэпсэхуныр артистхэм дежкIэ тыншыпIэу щытын хуэдэу рогии зэфIагъэкIыну: «Сэ кьысщыхуащ а унэ абрагъуэм и пашхэр Iэзэвльэзэву. Сыщыгуэу къыщIэкIынкIи хъунщ... Пэш кIуэцIхэм я зехьэкIэми фIыуэ егупсысын хуейщ». Къанокъуэ Арсен апхуэдэуи ягу къингъэкIыжащ «Победа», «Аврора» кинотеатрыжьхэр, курорт псыгуэнкIи (бассейнкIи) щIэрыщIэу зэрагъэпэщыжьын хуейуэ къаззэрыпэщытыр.

«Iуащхьэмахуэ дэкI кIапсэ гъэзгуи и ятIуанэ чэзур 2009 гъэм и мазаем кьытхуэзыIыну?» - щIэупщIащ ар. Министрым жиIащ ар яхуэзфIэкIыну. «Ухуэныгъэр пIалъэмрэ фIагъэкIыжу я кьызэрагъэпэщ ТкIийуэ фыкIэлъыпIэ». Ар-дауи, мы гъэм планым хэдгъэхьахэм я пIыкIэщ, ауэ ахэр мыхьэнэ нэхъ зиIэхэщ, псоми ялъагъуэхщ»,- псалъэхэмкIэ ихуащ Президентым ухуэныгъэм теухуауэ зэкIэ гу залъригъэтэнур.

КъБР-м и Президентымрэ Правительствэмрэ я пресс-Iуэхущ IапIэ.

Мыхьэнэшхуэ зиIэ Iуэху

Мэлыжьыхьым и 24 КъБР-м и Правительствэм иригъэкIуэкIа зэIущIэм Къэрал статистикэмкIэ федеральнэ къулыкъум и ЩIыналъэ органу КъБР-м щыIэм и унафэщI Погребняк Людмилэ зэрыщыжиIамкIэ, 2010 гъэм и жэпуэгъуэ мазэм Урысейм цIыхухэр къыщыхатхыкIынущ.

КЪЭРАЛ статистикэмкIэ федеральнэ къулыкъум и пащ къыдалъхьащ цIыхухэр зыхэтхыкIыным зыхуэгъэхьэзырыныр ар егъэкIуэкIыныжкIэ, цIыхухэр къыззэрыхатхыкIам кърикIуахэр зэхэлъхьэжыныжкIэ, мыхьэнэшхуэ зиIэ мы Iуэхур методологие и лъэныкъуэкIэ кIуэцIапIэмкIэ гъэзэжынымкIэ зэтригъэуэжну. Иджыпсту щыщIэдзауэ зыхуэфащэ Iэщ IагъэлIэхэм я Iуэхум зыхуагъэхьэзыр.

КъБР-м и Правительствэм и унафэкIэ къащтащ 2010 гъэм цIыхухэр къыхэтхыкIыным зыхуэгъэхьэзырыныр ар егъэкIуэкIыныжкIэ КъБР-м и комиссиэм теухуа Положениэр, а комиссиэм хэтхэр. Комиссэм и унафэщIыр КъБР-м и Правительствэм и Iэтащхьэ Ярин Андрей.

Унафэм ипкъ иткIэ

2008 гъэм Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм школхэр цIыху 9537-м къыщыдух. Абыхэм псоми зыуэ щыт къэрал экзаменхэр ятIунущ. Апхуэдизу КъБР-м и Правительствэм и зэIущIэм щыжиIащ егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ министр ЩIхьэгъэпсо Сэфарбий.

ДЫЗЭРЫЩЫГъУАЗэщIи, зыуэ щыт къэрал экзаменхэр курыт еджапIэхэм я 11-нэ классхэм къызэрыщIэкI, апхуэдизу еджапIэ нэхъыщIхьэхэмрэ курыт профессиональнэ еджапIэхэмрэ зэрыщIагъэтIысхьэ къэпщытэныгъэ щытщ.

ЩIхьэгъэпсо Сэфарбий зэрыжиIамкIэ, зыуэ щыт къэрал экзаменхэр къыззэрыIахьну дисциплинэхэр къащтащ. ЕГъэджэныгъэмкIэ щIэныгъэмрэ я Iэнатlэм кIэлъыпIэныжкIэ федеральнэ къулыкъум къыщыдэкIа унафэмкIэ. Апхуэдэ предметхэр иджы 13 хъуэу къыхахащ. Абы и фIыщIэкIэ зыуэ щыт къэрал экзаменхэр зытехэр зыщIэтIысхьэ хъуну еджапIэхэм я бжьыгъэми хохъуэ. Унафэм ипкъ иткIэ зохалъхьа спискэм хэмыуха предметхэр еджапIэ щIэтIысхьэхэм къажриIуэ хабзэм тетрэ ятIунущ. ФIэкIыпIэ имыIэу къэпщытэныгъэр зэрыщIэзыгъэкIуэкIын хуэй предметхэм математикэм къыдэкIуэу мы гъэм урысыбзэхэм хагъэхьащ.

Зыуэ щыт къэрал экзаменхэр Къэбэрдей-Балъкъэрым гъэунэхуныгъэ мыхьэнэ иIэу 2003 гъэ лъандэрэ щыIэкIащ. Дызыхуэхьэу илъэсым щыщIэдзауэ ар фIэкIыпIэ зимыIэ Iуэху хъунущ.

ХЬЭПЭМаринэ.

***КъБР-м и Президентым и Интернет-приемнэм мазэ къэс письмо 250-м нэблагъэ кьыIэрохьэ. Абыхэм ящыщ куэдыр теухуауэ Къэбэрдей-Балъкъэрым и цIыхухэм, зызыгъэпсэхуну щыхьэщIэну кьытхуихьэжьэн ди дежи щекIуэкIэхэр, ди щIыпIэм зегъэужьыныи хуэунэтIауэ республикэм и унафэщIхэм ялэжьхэр щIэныгъэкIэ аз-зэрыщыхьэм.**

Псом хуэмыдэу сэ гъэщIэгъуэн къысщыхъуащ цIыхухэр

ПщIэ зыхуащI Арсен Башир и кIуэ! Дэ дыщыпсэу кьэралыр икьуакIэ гъэщIэгъуэну щытт, зи хуэдэ щымаI Iэщ. ДыззэрызэщхьэщыкIыу узэрихьэлIэр куэдыкIейщ: хабзэхэр, зэхуэщытыкIэхэр, псэукIэр. Урысейр куэдрэ къыIэхэзыIокIуэх, икIи сэ сыт щыгъуи сыхуущокIу си хэкуэгъуэхэр, си гъунэгъуэхэр нэгъуэщI щIыпIэхэм зэрыщIэсым, я гъащIэр зэрау-хуэм, я хъуэпсапIэр зыхуэгъэм, я бынхэр зыщIапIыкIым щыгъуазэ зысщыну.

Си ныбжьэгъум сригъэблагъэрэ, сэ зыщызгъэпсэхуащ би республикэм. Пэжыр жыпIэнымэ, сэ сиIэт кIыдзыхэсхын - Кавказым е Къуэкlыпlэ Жыкъэм зыщызгъэпсэхуну. Къыхэсхар тэмэму къыщIэкIащ! Куэдыр гукIынэж сщыхъуащи, ахэр пщIэ зIуIэтэжыну сыхуэйт.

Псом хуэмыдэу си гур зыхьэхуар Налшык къалэм и дахагъэрщ, и зэIуэзэпщагъэщ. Уэбгъэмэ сэ сыщыгугъыхакъым цIыхухэм апхуэдизу егупуку эрахьэ, зыхуэсакъ къалэ, щыпIэ зыхьащIыхугъэну: гъуэгуэгъэ къыарэзынэ у, уэрамхэр зэлъыбгъхауэ, уиI гуплъапIэхэр екIуу ЗехьабуЭ. Си жагъуэ зэрыхьунщи, Самарэ къалэм щыпсэуэхэм яIэкъым налшыкдэсхэм ябгъыдэлъ фIыгъуэм зэхуэгъэр. Щыпсэу къалэм лъагъуныгъэ хуаIэу ягъэщIагъэщIэу сэ слъэгъуар Белгород, сыщалъхуа Варшав (сэ сы-поляк щI), Ригэ кьаIлэхэрщ. Ауэ псом нэхърэ нэхъ хьэлэмэт къысщыхъуар цIыхухэрщ. Си гур апхуэдизу нэгъуэщIхэм щахуэзIуха, щахъугуапэ, гулыпIэ щыхуащI нэгъуэщI зы кьаIи Урысейм сыщрихьэлIакъым. Фи республикэм щопсэу, щолажьэ, щоджэ сыт и лъэныкъуэкIи дахагъэ зыдэпIагъу цIыхухэр. Псом хуэмыдэу гуапэщ а дахагъэр цIыхум и тепльэ кьудей мыхъуу, атIэ езым къыщIэкIыIыу зэрызыхэпщIэр.

Дауи, апхуэдэ щытыкIэр хьэзыру уафэм къехуэхыркъым, а фIагъэхэм зыгуэрым ухуегъасэ, ухуеунэтI. ИкIи а щIыхьыр, апхуэдэ цIыху гъуэздэжьэм я унафэщIу ущытынщ Уэ кьыпхуихущ, пщIэ зыхуащI Президент.

ЦIыхухэм жаIэу куэдрэ зэхэсхащ (мыбдеж зэгъэщIэн сэ абы-хэм куэдрэ сазэрыпущIари) иужьрей илъэситIым республикэм нэхъ зиужь зэрыхьуам и мызакъуэу, атIэ нэрылъагъуу япэкIэ зэрыкIуатэри ипэжьынIэкIэ зыхащIэу зэрыхуэхьаж, цIыхухэм фIэщхьу ящIыгъуу зэрагъэтIысхьар. Атlэми, фи щIалэгъуалэр губгъапIэ зыщIадзэ, дахэщ, бжьыфIэщ. Ар фи лъэпкъыр зэрыгугъуэщ, абы и къэкIуэнщ. Сэ си гуапэщ республикэм и къэкIуэнур насыпыфIэу, фIэщхьуныгъэ къыпхэзылъхьэу щытыну.

Уи Iуэхущафэхэм щхьэкIэ фIыщIэ пхузощI, зиусхэм Президент, республикэм и къэкIуэнур унэтIыным екъуIэлIэныгъэхэр щыуIэну сэ гуапэщ! Упсэу, Къэбэрдей-Балъкъэр, уи гуапагъэу зыхэзгъбгъэщIам щхьэкIэ! ФIэщхьуныгъэ схэлъщ Iэмал имыIэу иджыри фи дежи къыззэрытезгъэзэжьнымкIэ.

ЖЕЛНИН Евгений.
Самарэ къ.

Иджыри зэ ухахыжыну сыпхуоупсэ

Сэ Петербург сыкъышащIэхуащ, Къэбэрдей-Балъкъэрым сыззэрыщIари тIэ уенейрэщ: си сабиигъуэм щыгъуэ, ми гъэм. Тельыджкъ къысщыхъуащ Налшык и щытыкIэ хьэлэмэтыр. Сэ къысщохъу хьу ар Урысейм и кьалэ нэхъ зэIуэзэпэщ дыдзу кьэльытэн хуейуэ.

ФIыщIэ пхуэзащIыну сыхуейщ республикэм и цIыхухэм я псэукIэр кьэзытыным хуэунэтIауэ ебгъэкIуэкI лэжьыгъэм папщIэ, си адзжь къум сызэрыкIуар си деккIэ гуапэ, сэбэп зыпIыну, гъэщIэгъэную кьызэрыщидзам щхьэкIэ. Мыхьэнэшхуэ зиIэ кьулыкъум иджыри зэ ухахыну сыпхуоупсэ.

КУЭШОКЪУЭ Александр.
Санкт-Петербург къ.

● Фэеплъ

Сурэтыр **КЪАРЕЙЗиин** *трихащ.*

Мэлбахъуэм и музей

Тэрч районым хьыхэ Дей къуажэ курыт еджапIэм накъыщIэм и 7-м зэIущIэ гуапэ щекIуэкIащ. Абы щыщыззIуахащ СССР-м и къэрал, политикэ дэжьакIуэ цIрыIуэ, КПСС-м и Къэбэрдей-Балъкъэр обкомым и пэ секретарь щыта Мэлбахъуэ Тимборэ Къубатий и къуэм и музей.

ТИМБОРЭ кьигъэсэбэпу щыта хьэпшыпIэ зэмылIэужьыгъуэ куэд щызэхуахьэса, абы и къэпсэльэныгъэхэр зэрыт дэфтэрэхэр зыщIэль музей мыиншр кьыщIэзэIуахым кьорихьэлIащ КъБР-м и Парламентым и депутат **Сэхъу Владимир**, мэкъумэш хозяйствэмрэ ерыскъыпхъэхэмкIэ министр **Ерчэн Темболэт**, республикэ профсоюзхэм я унафэщIу, «Горянка» газетым и редактор нэхъыщIхьэу щыта **Сбаниты Роззэ**, Тэрч район администрацэм и Iэтащхьэ **Пэнагуэ Максим**, Тимборэ ипхъу **Олыгэ**, абы и благъэхэр, Iыхьлыхэр, егъэджакIуэхэр.

Дей къуажэ администрацэм и Iэтащхьэ **Iащыжь Валерий** кьызэхуэсахэм ягу кьингъэкIыжащ я къуажэм щыщ адыгэ унагъуэм кьыщалъхуа Мэлбахъуэ Тимборэ ильэс 29-кIэ Къэбэрдей-Балъкъэрым и Iэтащхьэу зэрыщытар, а зэманым кьрибудэу ди республикэм екъулIэныгъэ куэд зэрызыIэрилъхьар. Валерий къыхигъэщащ апхуэдэ цIыхухуэ Мэртэзей жылэжьым къызэрыщалъхуам, зэрыщеджам, зэрыщIепсэуам къуажэдэсхэр зэрыригуфIуэр, абы и цIэр зэн зэращымыгъупщэнр, и фэеплъым хуэфащэ пщIэ зэрыхуащIынур.

● Май куей

Зыхуей хуагъазэ

Май кьалэм и тепльэр егъэфIэкIуэныжкIэ лэжьыгъэр ёокIуэкI: ящэ нужь ихьащ къат куэду зэтет унэхэм я бжьыпхъэр зыхуей хуэхъуэнымк, сабий джэгуIэхэр хуэунэм.

МЫ IУЭХУР бжьыхьэ кIуам зэ къаIэтри, абы текIуэдэну мылъкур кьаззэрымэщIэкIым кьыхэкIыу кьызэтраригъэувыIэжауэ щытащ. Иджырей щапхъэм ит сабий джэгупIэ закъуэ бухуэным сом мин 300-м нэс текIуадэрт. Апхуэдэ мылъку кьалэ администрацэм бгъэдэльтэкъым. Iуэхум и лъэныкъуэ псори зэпалытри, хэкIыпIэхэр кьаГъуэтащ: апхуэдизмылъку текIуадэу щIэрыщIэу псори яхуэу нэхърэ хьума хьуа пкьыгъуэхэр зэгъэзэхуэжьыир нэхъ ирЗуэу кьалытащ. Иджыпсту а кьалэныр зыфIэзытхъкI ЖЭК-м и IэщIагъэлIэхэм яхуэзфIэкIымкIэ кьадоIэпыкъу ящат куэду зэтет унэхэм щыпсэуэхэри. «Хэти пхъэм хьарэынэу йолэжь, яхэтщ уухуакIуэхэри, электросварщикхэри. Я лжьэгъуэ махуэхэм кьыщыдэхуэм дэ зыкъытщIагъакъуэ»,- жаIэ ухуакIуэхэм. Гъатхэ зэрытехьэрэ псэупIэ-коммунальнэ IуэхущIапIэхэм я лжьакIуэхэм мыпхуэдэ лэжьыгъэхэр зэуэ щрагъэкIуэкI унитIым я бжьгуIэм. Гъэмахуэ зыгъэпсэхугъуэхэм ирихьэлIэу лэжьыгъэ псори и кIэм нагъэсыну я мурадщ.

ШЭРЭЗДЖ Дис.

● «СтIол хъурей»

Мамырыгъэр зи гъуазэхэр

Жылагъуэ Iуэху зэхущытыкIэхэр кьэпщытэныжкIэ Москва дэт еджапIэм и щIэныгъэлIэныгъэ КъБР-м ЩIалэгъуалэ Iуэхухэмрэ щIыхуб3 организацэхэмкIэ и комитетымрэ Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетым «СтIол хъурей» щапхъэт и зэIущIэ щрагъэкIуэжащ.

АР ТЕУХУАГ сыт и лъэныкъуэкIи нобэ зызыхьэужь дунейм щIыхумрэ жылагъуэмрэ зэрыхущытыныр я зызыхьэужь дунейм Урысейм щиубыд увыпIэмрэ абы щигъэзащIэ кьалэнэхэмрэ. Мы ущIэхэм кьадэкIуэу тепсэлыхьащ XXI лIэщIыгъуэм гульытэ щхьэхуэ зэтыпхъэ лъэпкъ зэхущытыкIэхэмрэ щIыналъэ Iуэхухэмрэ, ящэ хуэдэ унафэщIхэр щIыхум и хуитыныгъэхэм зэрепль щIыкIэм, нэгъуэщIхэмрэ. ЗэIущIэм хэтащ Москва дэт дунеипсо зэхуэщытыкIэхэмкIэ институтым (МГИМО-м) аналитикэмкIэ и центрым и щIэныгъэлIэхэр, Урысейм и щIыналъэ щIыхьэхуэхэм кьикIа политологхэр. «СтIол хъурейр» Налшык щIыщрагъэкIуэкIам иIэщ щхьэхуэсыгъуэ: дунейпсо щытыкIэм, лъэпкъхэм я зэхущытыкIэм теухуа дэтхэнэ зы Iуэхугъуэрэ щыбубдлэнкIэ сыт щыгъуи мамырщIэкъуэу кьэгъуэгурыкIуа Къэбэрдей-Балъкъэрым хуэдэ кьэгъуэтыгъуэгъэ. Политикэ кьэпщытэныгъэхэмкIэ Москва дэт еджапIэм и кьыкIэлъыкIуэ зэIущIэри фокIадэ мазэм Налшык щрагъэкIуэжыну траухуащ.

ЛЪОСТЭН Муэз.

● КъБР-м и Парламентым

Бын куэд зиIэ унагъуэхэм сыт хуащIэфыр?

Апхуэдэ упщIэм и жэуапыр дэ къыдитащ КъБР-м и Парламентым Лэжьыгъэмрэ социальнэ зыужьыныгъэмкIэ и комитетым и унафэщI Жанатаев Сэлим.

- ЗЭРЫЛЖЬЭ федеральнэ, республикэ законодательствэм ипкъ иткIэ, балигъ мыхъуа бын куэд зиIэ унагъуэхэм 2008 гъэм щIышыIэм и 1-м щыщIэдзауэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и щIыналъэм щрат мыпхуэдэ социальнэ льготэхэмрэ щэсапIэхэмрэ:

1. Хуагъэув икIи ират:
- сабий кьалъхуамэ, федеральнэ законодательствэм ипкъ иткIэ зэ тыгъуэ пособиеу сом мини 8-рэ сом 868-рэ;
- сабий кьалъхуамэ, республикэ законодательствэм ипкъ иткIэ зэ тыгъуэ пособиеу сом мини 2;
- унагъэм ику иту зы цIыхум щыхуэзэ хэхъуэр цIыхур ирипсэун щхьэкIэ нэхъ мащIэ дыдэу зыхуеиIуэ республикэм щагъэува бжьыгъэм цIыхьэдэмыхмэ, мазэ къэс пособиеу сом 70;
- сабийр ильэсрэ ныкъуэрэ ныбжьым нэсыху мылажьэ анэм мазэ къэс пособиеу сом зы минрэ сом 627-рэ кIэнпейкIэ 50-рэ яп сабийм щхьэкIэ, сом мини 3-рэ сом 255-рэ, етIуанэ, кьыкIэлъыкIуэ сабийхэм щхьэкIэ;
- сабийр ильэсрэ ныкъуэрэ ныбжьым нэсыху зрихьэн щхьэкIэ мылажьэ, абы щхьэкIэ лэжьапIэм пIалъэкIэ кьыIуэкIа анэм мазэ къэс пособиеу езым ику ит и мазэ лэжьапщIэм и процент 40-р, ауэ сом мини 6-рэ сом 510-рэ мынэхьыбэ;
- сабийр ильэсрэ ныкъуэрэ ныбжьым щынэсам кьыщыщIэдзауэ ильэсиц ныбжьым нэсыху мылажьэ анэм мазэ къэс пособиеу сом 230-рэ;
- сабий ныкъуэдыкъуэр ильэс 18 ныбжьым нэсыху зрихьэн щхьэкIэ мазэ къэс пособиеу сом 200.

2. ЕтIуанэ, ещанэ я кьыкIэльыкIуэ сабийр кьалъхуамэ (къуэ, пхъу ящIамэ), кьыщалъхуа (къуэ, пхъу щащIа) зэманым 2007 гъэм щIышылэ мазэм и 1-м и пэ кьымыхуэмэ, анэ (унагъэ) мылъку сом мин 271-рэ сом 250-рэ хъууэ кьратыну хуитыныгъэ яIэщ.

3. ПсэупIэ-коммунальнэ Iуэхутхьэбзэхэм я пщIэмкIэ процент 30 льготэ хуагъэув.

4. ПсэупIэм, коммунальнэ Iуэхутхьэбзэхэм я пщIэр тынымкIэ субсидие, апхуэдэ Iуэхутхьэбзэхэм я пщIэр тынымрэ унагъэм тригъэкIуадэр ЖКУ-м нэхъыбэ дыдэу цIыхухэм унагъуэм и хэхъуэм щыщу трагъэкIуадэу узыщIэздзэкъым мыхъунум (ар КъБР-м процент 22-рэ хъууэ щагъэуващ) щIигъувэ.

5. Сабий ныкъуэдыкъуэр ильэс 18 ныбжьым нэсыху зыпI-зезыхьэ унагъуэхэм псэупIэ-коммунальнэ Iуэхутхьэбзэхэм я пщIэр тынымкIэ; зыщрагъаIэзэну щIыпIэм пщIэ щIамыту кIуэныжкIэ икIи къэкIуэжныжкIэ; хущIэхъуэ лъапIэхэр къащIэхуэн щхьэкIэ зэ тыгъуэ дэIэпыкъуныгъэмкIэ; сабий ныкъуэдыкъуэхэм республикэм и щIыбагъэкIэ кьащIэзэзэныжкIэ процент 50 льготэ хуагъэув.

6. Бын куэд, хуэмыщIа, сабий ныкъуэдыкъуэхэр зезыхьэ-зыпI унагъуэхэм щыщ сабийхэр яп ирагъэщу зи школ кIуэгъуэ мыхъуэхэр щагъасэ Iуэхущ IапIэхэм Iах, адэ-анэхэм ирагъэт пщIэмкIэ льготэ хуагъэув.

7. Бын куэд зиIэ унагъуэхэм щыщу курыт школхэм, Iэщ Iагъэ щрагъэгъуэт еджапIэхэм щIэсхэр кьалэ кIуэцI транспортымкIэ (таксим къищынэмыщIа), апхуэдэуи кьалэ гъунэ щIыпIэхэм, районхэм я кIуэцIкIэ щызекIуэ автобусхэмкIэ пщIэнэу къраушэI.

8. Бын куэд зиIэ унагъуэхэм щыщу ильэс 15 ныбжьым щхьэдэмыха сабийхэр республикэм цIыкIуэхэм я уэнышагъэр щызэфIагъэувэж и Iуэхущ IапIэхэм зэрыкIуэн тхьыпI пщIэнущу ират.

9. Унагъуэхэмрэ сабийхэмрэ социальнэ Iуэхутхьэбзэхэр кьыщыхуащIа Iуэхущ IапIэхэм медико-социальнэ, психологие-педагогикэ, социально-экономикэ, юридическэ, реабилитацэ Iуэхутхьэбзэ зэмылIэужьыныгъэхэр кьащIыхуащIа.

10. КъБР-м и къэрал тыгъэ «Абхэм и щIыхь» медалыр зыхуагъэфащэ цIыхубз-анэм и дэтхэнэ сабийми хуэзэу зэ тыгъуэу сом мини 10 ират.

11. ЕтIуанэ е кьыкIэлъыкIуэ сабийр кьалъхуамэ, псэупIэ ираухуэн е кьращэхун щхьэкIэ зэ тыгъуэ сом мин 250-рэ ират.

КъБР-м и Парламентым и пресс-Iуэхущ IапIэ.

● Гулъытэ

Етхуанэ зэIущIэ

КъБР-м и Парламентым и депутат Джэш ФатIимэ Эмэтхъэлэ къуажэм щаIущащ Хэку зауэшхуэм фызабэ ищIахэмрэ къэзыгъэзэжауэ дунейм екьжахэм я щхьэгъэсэхэмрэ.

ЗИ НЫБЖЬЫР хэкIуэта цIыхубзхэм папщIэ илъэс кьэс абы къызэригъэпэщ зэхьхьэр япэрейхэм кьащхьэщыкIырт нэщхьеифэ зэпэщIэтыжкIэ - депутатыр нэгьабэ зыхуэзэ цIыху 37-м щыщу иджы псэужьир 19 кьудейщ.

Арами, дапщэщи хуэдэу, гуфIэгъуэ Iэнэм гуапагъэр щытепщэрт, Бджий Ленэ, Дзхэушыкъуэ Лалусэ, Нэгъуей Жангуащэ, Сокъур Кулизар, Сомгъур Тамарэ сымэ я щIалэгъуэр, зауэ зэман хьэлэр, я щхьэгъуэсхэр, нобэр кьыздэсым яхъумэ абыхэм я тхыгъэхэр ягу кьагэкIыжырт.

ФатIимэ и тыгъэхэр щыIа-кьым цIыхубз хэкIуэтхэм абы кьыжраIащ гъэ кьакIуи зэхуэзэнхэу зэрагуапэр.

МЭЗАнив.

Хабзэу къокIуэкI

Урысейм Шынагъуэншагъэмкlэ и Федеральнэ Iэнатlэм (ФСБ) и къэрал щIэныгъэ и щыIэм, илъэс куэд хьауэ хабзэу къызэрекIуэкIыр, 2008 гъэм накьыгъэм и 8-м щагъэльэпIащ къэрал щIэныгъэншагъэмкlэ органхэм я ветеранхэм - 1941-1945 гъэхэм екIуэкIа Хэку зауэшхуэм хэтахэр.

АПХУЭДЗКЭУ нобэкIэ Управленэм кьыхуэнжар цIыху 60-м нэблагъэщ. Абыхэм яхэтщ фронт гъунапкIэр мызэ-мытIэу зэпэзыпущIахэр икIи тIасхэзыщIэ зыбгрэхэр щыбгъэзыхьэлIэхэр, бий агентуррэ зэхэсыгъэным, нэмыцэ десант-парашютистхэр кьэубыдыным хэтахэр. Зауэм щыщIидза яп тхьэмахуэ зэхуакуэхэм къриубыдэу НКВД-м егъэщIылIауэ кьызэрагъэпэщауэ щытащ партизан гупхэм папщIэ тIасхьэщIэхэр, диверсантхэр, радистхэр щагъэхьэзыр щколхэр.

Къэрал щынагъэншагъэмкIэ органхэм я ветеранхэм-Хэку зауэшхуэм хэтахэм фIыщIэ псалъэкIэ зэрыгъэтэщ Урысейм и ФСБ-м и Управленэу КъБР-м щыIэм и унафэщI Сердюк Владимир Александр и къуэм.

Кьызэхуэсахэр Хэку зауэшхуэм зэкIуэдахэм зы дакьикьэкIэ щыму хуэщIыгъащ.

ФСБ-м и лэжьакIуэ ныбжьыщIэ кьэпсэльаъэм нэхъыжьхэр кьагъэгугъащ щынагъуэншагъэмкIэ органхэм я хабзэ нэхъыфIэхэм кьыпащэну, цIыхум, жыларгуэм, Хэку я щынагъуэншагъэр темыпльэжьу укIыу яхуэмэну.

Урысейм и ФСБ-м и Управленэу КъБР-м щыIэм и пресс-Iуэхущ IапIэ.

● Iуащхьэмахуэ куей

Зэ Iуэзэпэщ ящI

Тырныауз кьалэм и тепльэр кIуэ пэтми йофIакIуэ.

ГъАТХЭМкъриубыдэу мы щIыпIэр зэIуэзэпэщ щIыныжкIэ лэжьыгъэшхуэхэр ирагъэжьIуэкI шахтэхуэхуэ зэпкърахьыр зрагъэкIуэкI. Абы хэль пкъыгъуэхэр ухуэныгъэщIэжьмрэ щхьэгъэсэбэпныкIэ ирагъашэ, кьаныр ирагъэкъэбзыкI.

Тырныауз и уэрам псоми гъуэгуэр тэмэм щащI. Мы лэжьыгъэр илъэсыр и кIэм тауэ щыта унэхэмрэ зыри мыхъужьму псэуальэхэмрэ зэпкърахьыр трах. Абы хэль пкъыгъуэхэр ухуэныгъэщIэжьмрэ щхьэгъэсэбэпныкIэ ирагъашэ, кьаныр ирагъэкъэбзыкI.

Тырныауз и уэрам псоми гъуэгуэр тэмэм щащI. Мы лэжьыгъэр илъэсыр и кIэм тауэ щыта унэхэмрэ зыри мыхъужьму псэуальэхэмрэ зэпкърахьыр трах. Абы хэль пкъыгъуэхэр ухуэныгъэщIэжьмрэ щхьэгъэсэбэпныкIэ ирагъашэ, кьаныр ирагъэкъэбзыкI.

Кьалэр ягъэщIэрэщIэжащ удз гъэгъахэр щагъэтIыса щIыпIэхэмкIэ.

ЖАНХЪУЭТ Зуз.

Лъэпкъым и бын пэж

Къэрал лэжьакIуэ цIэрыIуэу, щIэныгъэлI щыкIэуу, хэкIуЛ пажэхэм ящыщу зи гъащIэр езыхьэкIа Хутуев Хьэнэфий кIыхьэралъхьэ илъэс 90 ирикъуагъ. Ди республикэр зэрагушхуа а цIыхубзым щыгъуэм къигъэщIа и гъэмахуэрэ и гъащIэм, щIыналъэм, цIыхубэм я ехьулIэныгъэм хуэгъэпса Iуэхуфlхэмкlэ гъэнщIауэ щытащ. Къэхъуакъым Хутуевым дзыхь кIыхьауаIа Iэнатlэр щримигъэфIэкIыу.

Хутуев Хьэнэфий. *1968 гъэ*

●Фэепъ

ХУТУЕВЫР 1918 гъэм мэлыжьыхьым и 20-м Гундэлэн кIуэуэм кIыщалъхьуагъ. Абы и адэ Исхьэкъ щапIар Зеикъуэ щыщ адыгэ унагъуэти, езым и бынхэми балькъэрыбгъэри адыгэбзэри зэхуэдэу яIуриIуагъ, адыгэ зэкIэ фIыуэ яIьагъуу къэхъуащ. Цыхуу мыхъумыщIэ фIэкIа, лъэпкъ Iей зэрыщымыIэр Хьэнэфий и лым хэпщауэ къэхъуащ. А гупсысэращ абы гъащIэ кIыхьеджэныгъэу иIар.

ЩIалэ пэжу, жьджэру, кьалэн кIыщащI Iэхуэхэр тэрэзэу зэфIихыу кIэхъуа ныбжьыщIэр комсомолым япэу хагъэхьа балькъэр щIалэхэм ящыщащ. Хэку зауэшхуэм и пэкIэ Хьэнэфий хабзэхъуэм органэм щылэжащ. НКВД-м зэрыхэтэ илъэси 7-м щIалэщIэр набдзэгубзаплъэу, къэралым щекIуэкI политикэ егъэлеиныгъэхэм цIыхубэр щихъумэу лэжьащ. Балькъэрхэр зэкъум щрахуами Хутуевыр и лъэпкъэгъуэхэм «малъхъэдис» щхьэпэ яхуэхъуащ. Абы и фIыгъэ куэд хэлъщ балькъэрхэр нэгъуэщI лъэпкъхэм яхэмышIыпсыжу, я хабзэр, щэнхабзэр, лъэпкъ нэщэнхэр хамэ щIыналъэм зэрыщащхьумэфам.

Щалъхуа щыпIэм лIэщIыгъуэ кIуам и 50 гъэхэм икIэм кIиригъэзэжа нэужь, Хутуевым жэуапльныгъэ зыпылъ кьалэм зыбжанэ ирихьэкIащ. Ар щытащ партым и Къэбэрдей-Балькъэр обкомым и секретару, тхьдэмрэ щэнхабзэмрэ я фэеплъхэр хьуэмэныгъэм ди республикэм щIэ къудамэм и унафэщIу. Сыт хуэдэ Iэнатlэмк эхэлэлу пэрытащ Хутуевыр. Хьэнэфий и зэфIэкI лъагэр псом хуэмыдэу наIуэ кьащIыхьуэу ар Къэбэрдей-Балькъэрым и Министрэхэм я Советым и тхьамадэм и кIуэдзэу щыщIа илъэсхэращ. 60 гъэхэм я пэкъэралпсо щIэныгъэ конференцхэм, нэгъуэщI зэхьыхьэхэм я утыкуэхэм. Апхуэдэ зэхуэсхэр ди институтми куэдрэ щекIуэкIыр.

Зэманкlэщым кьурыбыдзэу КъБНИИ-р езым хуэдэу Кавказ Ищхьэрэм щыIэ Iуэхущапlэхэм я пашэ хьуащ. ЩыгъэфIах щIэныгъэ-къэхутэныгъэ купщафIэхэм яIэ мыхьэнэ инхэр кIэлъыгъэри, абы щыгъуэ зиныгъэ институтым кьыхуагъэфэщауэ щытащ «ЩIыхьым и дамыгъэ» орденыр. А къэрал гуныIуэ лъагэр кьыпIэуIат Хутуевым, абы и унафэм щIэныгъэлIхэм я псэемыблэжк лэжьыгъэм. КьыгъэгъэпэщакIуэ нэсыр, щIэныгъэлI щыпкъэр езыри мыгъэ-мыпIэу ягъэпэжащ къэрал дамыгъэхэмкIэ, щIыхь, щытхъу тхьилъэмкIэ.

1978 гъэм и ныбжькIэ нэсу пенсэм кIуам, Хьэнэфий иджыри илъэси 10-кIэ гурэ псэкIэ, хуэлэжьащ щIэныгъэм. Абы и ужькIэ ар институтым кьыIуКIыжащ, ауэ щIэныгъэ, жылагъуэ Iэхуэхэм жыджэру хэмыту, къэралыр, республикэр зыгъэпIейтей Iуэхугъуэхэр зэфIэхыным хэмылIыфIыхьу зы махуи псэуакъым. Ар иригъэзавэрт зэхъуэжьIыныгъэхэм я лъэхъэнэм щIыхуэхэм къаухихьа гугъуехьхэм, абыхьэ я псэукIэр зерекIакIуэм, щIалэгъуэгъэ лэжьыгъэншэу кьыIэзэрынэм. Щыхур, гъащIэр фIыуэ зыльагъу Хьэнэфий псэкIэ зыхищIэрт зэманыщIэм щIыгъуу псэуныгъэм кьыхьыхьэ льэпощхьэпохэри.

ЛIэщIыгъуэщIэм кьыдэунэхуа къэрал, республикэ унафэщI щыпкъэхэм ирагъэкIуэжI лъжьыгъэ псоми я щхьэру щIыхубэм я псэукIэр егъэфIэкIуэныр кьыIэрагъэльытэри, абыкIэ щыIэ екIуэлIныгъэхэри ильэгуакъым Хутуевым. 2000 гъэр кьыхьэным зы мазэ иIэу ар дунейм ехьажащ. Хутуевым и фэеплъыр сакъыу яхьумэ абы кьыщIэна и бынунагъуэм исхэм, ар ящыгъущакъым кьыдэлэжьакъым, гъэзу захуэ тригъэувэ щыхуищэхэм.

ЖЫЛАСЭ Маритъ.

ЦIыхугъэ нэс

Гъащ1эм и лъэныкъуэ псори игъэунэхуащ Хутуевым, гугъуи ехьащ, нэщIабжьи щIэныгъэ зыльагъу лъагэр зы мэскъалкIэ къэлъэхьщауэ зэи зыми ильэгъуакъым.

СЭ ХЬЭНЭФИЙ щысцыхуар 1967 гъэрщ. Абы щыгъуэм дэ дгъэлапIэрт Революцэшхэр кьызэрыхьурэ илъэс 50 зэрырикъур. Абы ирихьэлIэу ди республикэм кьыщызэрагъэпэщат тхьдэмрэ щэнхабзэмрэ я фэеплъхэр хьумэнымкIэ щIыналъэ Iэхуащапlэ. Абы кьалэхэм, куейхэм, кьуажэхэм кьудамэ щIэжат. Налшык и апхуэдэ кьудамэм жэуап зыхь и секретару сиунэу щытащ Хутуевыр кьэзджат. Ягъэхэм сэлам ех мыхьумэ, зэи псэльэгъу кьысхуэмыхуэа кьэрэ кьулыкъущIэр егъэлеяуэ гуапэу кьысыщIащ икIи кьыззэрысщыгугъ псори тэмэму кьысхуиIуэтащ. Псалъэм кьыдэкIуэу ар щIэупщIащ си унагъэ Iэхуэхэм, си псэупIэм. Сытхэхуэрыхуэри тхьамыщIэкIэ зыгъэгъэхьам, ауэ Iэхуэр зыIутыр бэкIуI хэмылту есхьэлIащ. Дэ абы щыгъуэ и пщIэ ётту фэтэр дыщIэст, сабийри садым тхуемыгугу гуфэкIыт. Абы щыгъуэ Хутуевым кьызжиIар сфIэгъэщIэгъуэныщIэ хъуаду щытащ, сыту жьIпIэмэ а лъэхъэнэм зы Iэнатlэ гуэр ущыуфкIэ, занщIэу кьыдэIэпхуэрыр псэупIэ IуэхуэхэмкIэ сэбэл кьыззэрыгъэхьфыр. Ауэ иджыпту нэгъуэщI зэхэсхыр, «Министрэм я Советым хэтхэм папщIэ зэи ящIри, хьуохэмэ, абы щыщ кьыпIэрыхьэнщ. Уи сабийри уэ зэыхуей сащым пхуэттынщ», - жиIащ абы.

Абы и ужькIэ куэд дэмыкIыу си унагъуэ Iэхуэхэр тэмэм хъуащ, сэри кьалэн кьыдэсщIащэу щыта Iэнатlэр апхуэдизу гуфэкIыу кьысыщIа Хьэнэфий зэрызмыгъэхьIэнкIэ, ныкъусаныгъэншэу есхьэкIащ. Абы льандэрэ ар си ущиякIуэ, унэтIакIуэ нэхъыжьыу сыт щыгъуи щытщ.

Мы Iузхугъэ кьыщIэсIуэтэжыр Хутуевым хэпъа цIыхугъэ лъагэр зэрызэгъэльэгъуэну, кьыжьакIа гъэпсыкI ельытыгъуэ дэтхэнэми щIэгъэкъуэн хуэхъуу зэрыщIатар кьыхэзгъэщIну аращ.

МАФIЭДЗ Сэрэбий,
тхыдэ щIэныгъэхэм я доктор, профессор. 1998 гъэ.

ПщIэ льагэ

Зи щIыналъэр зрагъэбгыща льэпкъхэм ятеухуа щIэныгъэ-практикэ конференц 1992 гъэм и накъыгъэм, къэралым щыпэ яIэ дыдэу, Элиста щекIуэкIащ. Кьэбэрдей-Балькъэрым щыщу абы дагъэкIуауэ щытащ щIэныгъэлIхэм я Хутуевыр, Аслан Абазэ, Сабанчиевыр, сэ.

ГъУЭГУАНЭ кIыхь зэпытчауэ деша пэтми, Хьэнэфий тригъэчыныхьри, Кьаламыкъым и къэлапчъэр къэтпытыжащ икIи хьэлэмэт кIуэ къэтщIащ. Абы псори фIэгъэщIэгъуэнт, дэри дыдригъэхьхырт.

ЕтIуанэ махуэм абы конференцэм доклад щищIын хуейт. ЗэIущIэр езыгъэкIуэкIым Хутуевым и цIэр кьыщриIуам, пэшым щIэсыр кьыззэIэтэджэри ди лъахэгъум Iигуэу ин хуэIэтащ, абы пщIэшхуэ кьыззэрыхуащIыр кьагъэлъагъуэу. Хьэнэфий кьинсэлъам псори хуабжьу дихьэхат. Абы Iупщ1у зэпкърихат лъэпкъ щхьэхуэхэр я хэкум щIрагъэкIам и щхьэусыгъуэр, абыхэм ятелъ гугъуехьхэр, захуагъэр зэрызэфIувэжа щIыкIэр, нэгъэущI куэди, Доклад нэужьми абы уплIэ куэд кьратат икIи абыхэм ящыщ дэтхэнэми нэсу, зэпкърыхьуэ жэуап иритыжат Хутуевым.

Апхуэдэу гу лъыстат абы щIэныгъэлI куэд кьыззречэнджэщым, Iуэхугъуэ зэхуэмыдэхэмкIэ зыкъыззрыхуагъаазэм. ЯщIэрт абыхэм Хьэнэфий зи дэжьыгъэм фIы дыдэу хэзыщIыкI, щIэныгъэ куу зыбгъэдэль кьэхутакIуэу зэрыщытыр.

АККIИЕВЭ Светланэ,
тхыдэ щIэныгъэхэм я доктор.

Дэтхэнэ зыми

Ди адэ-анэр сыт щыгъуи фIы дыдэу зэгурыIуэрт. «Псалъэншэу зэрощIэ», жьхуаIэм хуэдэт ахэр: зым и жьрдэмыр адрейм диIыгъ зэпытт. Ещхьыркъабзэу, щхьэхуэмэ фIыуэ къаIэгъурт, дэри абы: хэм я дуней тетыкIэр ди щапхъэт.

БГЪЭДэлЪ акъылрэ щIэныгъэкIэ пщIэшхуэ зыгъуэта ди адэ Хьэнэфий ныбжьэгъу куэд иIэт. Ар дэпэкIыныгъэ хуэныкъуэ ди лъэпкъэгъуэхэм щIэгъэкъуэн яхуэхъурт. Ауэ къыжьIапхъэщ абы щIыхуэхэр зыщIыщ лъэпкъ елъытауэ зохэдэ ищIу зэрыщIымытар. Дэтхэнэ лъэпкъми фIыи Iеи зэрыхэтыр жиIэ мыхьумэ, абы хэмыкьауэ зы лъэпкъ иубу е нэгъуэщI иIэту зи тлъэгъуакъым.

СощIэж, зауэ нэужь лъэхъэнэ гугъум лей кьызытехьа, ерзэзэIпIэ зимыIэ балькъэр куэд ди унэм кьекIуалIэуэрэ «Гундэлэн щыщ Хутуев Хьэнэфий мыра щыпсэр?» - жаIэуэрэ щIэупщIэу зэрыщытар. ИкIи дэтхэнэ зыми, я цIи я унэцIи щIэмыупщIэу, ядэIэпыкъуэт ди адэрэ анэрэ: щIакхъуэ Iыхьэр дагуэшу ди унэм щагъэпсэуэрт, ди адэм абыхэм лэжьапIэ кьахуилъхьхъуэрт.

Кьыргъэзым дыщыщыIа лъэхъэнэми абы кьуIыкIу лъагэхэр кьыхуагъэфэщауэ щытащ. Газет-журнал тедзапIэм и унафэщIым и къудамэ, типографием и унафэщIу щытащ. Ар жьыджэру газетхэм я редакцэхэм ядэлажьэрт.

Хэкум къэдгъэзэжа иужькIи ди адэм жэуаплиныгъэ зыпылъ Iэнатlэхэр псэ хьэлэлу ирихьэкIащ. ХуэныгъэщIэхэр и щIасэти, ар хэтащ Налшык Музыкэ театрыр, Республикэ сымаджэщыр, Спортым и уардэунэр, Главпочтамтыр езыгъэщIахэм. Абы и фIыгъэ куэд хэлъщ апхуэдэ Iэхуэщапlэхэр ди кьалэхэми кьуажэхэми мымащIэу зэрыдэтым.

ХУТУЕВЭ Кларэ.

УнэтIакIуэ щIыпкъэ

Гуманитар къэхутэныгъэ хэмкIэ Къэбэрдей-Балькъэр институтым и унэтIакIуэ нэ хъ инхэр щызыIэрихьэкIыр Хутуев Хьэнэфий абы и унафэщIу щыщыта лъэхъэнэрщ жьIпIэкIэ щыгъагъэ хьуну къыщIэкIыжащ. Ар щIэныгъэкъуэгъэныгъэ гъэпсыкIэ нэст, зи кьалэнхэр фIы дыдэу зэфIэзых, дэтхэнэ Iуэхуи гъэкъуэ зыгуэрI щыпкъэт.

ХьЭНЭФИЙ хьэльфIу хэпъхэм ящыщт и лэжьакIуэхэм ирагъэкIуэкI кьэхутэныгъэхэм кууу зыщигъэгъуэзэныр, абыхэм сыт и лъэныкъуэкIи защIигъэкъуэныр. Ар си щхьэкIэ зэгъэнэхуа Iуэхущ. XIX-XX лIэщIыгъуэхэм я зэфIэкIыгъуэм псэуа адыгэ уэзэщIакIуэ Ахьмэтыкъуэ Къазибэч, Хьэжьгъащэ Мухьэмэд-Бэч цIэ лейр зезыхьэу ныжьэIэ Пащ-риж Iэпхъуэу абы «Мусулманин» журналыр кьыщыдэзыгъэхIам, и творчествэм сыщелэжьым щыгъуэ, СССР-м Хамэ къэралхэм я къэмкIэ и министерствэм и архивым сызыхуей дэфтэрхэр кьыщызатыртэкъым. Апхуэдэу щыхъуэр, Хутуевыр си гъусэу Москва накIуэри, си Iуэ хуэхэр тэмэму зэфIегъэкIауэ щытащ.

Сэ Сэрэдэу ар сэбэп зыхуэхъуэхэр куэд мэхъу. ЗэхэщIыкI дагъэ зыбгъэдэлъ щIэныгъэлIыр лъэпкъ тхьдэм, хабзэхэм, кьыщыхьуэ щIыналъэм пыща дэтхэнэ Iуэху дахэми и хьумакIуэт. Хьэнэфий лъэкI кьэнэнэутэкъым, хэкум хуэщхьэпэм къжьыгъэр зэфIэкIын папщIэ.

ХЬЭЩХЬУЭЖЬ Раисэ,
бзэщIэныгъэхэм я докторэ, профессор.

НэгъуэщI тетхыхьатэкъым

1965 гъэм Хутуев Хьэнэфий и кандидат диссертацIэр Ростов къэрал университетым щыпхъэкIауэ щытащ. Партым и XX съездым игъэгушхуауэ абы и лэжьыгъэр итхат. АрщхьэкIэ зэманым зихьэужакIэт. Хутуевыр зытетхыхьар балькъэрхэр хэкум зэрыраухуамрэ абы лъэпкъым кьыхуихьа тхьэмыщкIагъэмрэт.

ХУАБЖЬУ гугъу ирагъэхьащ Хутуевыр а зэманым. Абы щхьэусыгъуэ иIэт. Ялэрауэ, абы кьиIэта Iуэхугъэм нэхьапэм зыри тетхыхьатэкъым. ЕтIуанэрауэ, лэжьыгъэм кьыщихьа Iуэхугъуэхэмрэ къэралым щекIуэкI политикэмрэ зэхуэкIуэртэкъым. Хьэнэфий и ныкъуэкъуэгъуэхэм я упщIэ нэхъыщхьэр мырат: сыт балькъэрхэр я хэкум щIрагъэкIар? Жуэапри езыхэм иратыжырт, ауэ ар щIэныгъэлIым и Iуэху епIыкIэу лэжьыгъэм кьыщиIэтам пэщIэувэрт.

Хьэнэфий фIэзахуэтэкъым абы теухуауэ къэралым щекIуэкI гупсысэр. Сыту жьIпIэмэ апхуэдэ Iуэху бгъэдыхьэкIэм IэщIыб ищIырт балькъэрхэр Хэку зауэшхуэм зэрыхэтар, абы хуащIа хэпъхьэныгъэр. Лъэпкъ псом и щIыналъэр ебгъэбгынэныр Хутуевым кьуанщIагъэ ину кьиIыстэрт. Дауэ хэуми, Хутуевым и лэжьыгъэр пхигъэкIат, ауэ ар хэIущIыIущэ ящIауэ щытакъым.

КОЗЛОВ Александр,
тхыдэ щIэныгъэхэм я доктор, Ростов-на-Дону университетым и профессор.

Апхуэдэт Хьэнэфий

Илъэс 110щIым ирилъэжьIэ Хутуев Хьэнэфий и гъэсэныгъэ и унафэм сыд сыIуэжьащ? Дауи, а зэманым кьиуфыдэу абыр сэрэ Iуэхугъуэ куэдкIэ дыщыIэхуэгъа, дыщыIэнсIыплIа кьхъуащ. Зэхъуэжьныгъэм и лъхъэнэм ерыщу дыщыIэнэуваи щыIащ.

ХУТУЕВЫМ езым и Iуэху еплъыкIэ иIэж пэтми, и ныкъуэкъуэгъуэм жиIэм едэIуэфырт, ар зыхищIыкIыну хэтт икIи пэжыр зыхитэкIыну зэрыхуейр, жэуаплиныгъэр зэрызыхищIэр пльагъурт. ЖьIпIэнурамэ, зэ3эмыгъэ дяку кьыдэхъуэ зэгурымыIэныгъэр щIэныгъэ-къэхутэныгъэм екъэIIауэ арат, армыхъумэ нэгъуэщI хэльтэжьыж. Хьэнэфий зэи лэжьыгъэм ирипхырэкъым зэхущытыкIэхэр. Абы и щапхъэ наIуэщ ди зэныкъуэкъуныгъэхэм я гуащIэгъуэу институтым и къудамэхэм къэралпсо щIэныгъэ конференцхэм, нэгъуэщI зэхьыхьэхэм я утыкуэхэм. Апхуэдэ зэхуэсхэр ди институтми куэдрэ щекIуэкIыр.

Зэманкlэщым кьурыбыдзэу КъБНИИ-р езым хуэдэу Кавказ Ищхьэрэм щыIэ Iуэхущапlэхэм я пашэ хьуащ. ЩыгъэфIах щIэныгъэ-къэхутэныгъэ купщафIэхэм яIэ мыхьэнэ инхэр кIэлъыгъэри, абы щыгъуэ институтым кьыхуагъэфэщауэ щытащ «ЩIыхьым и дамыгъэ» орденыр. А къэрал гуныIуэ лъагэр кьыпIэуIат Хутуевым, абы и унафэм щIэныгъэлIхэм я псэемыблэжк лэжьыгъэм. КьыгъэгъэпэщакIуэ нэсыр, щIэныгъэлI щыпкъэр езыри мыгъэ-мыпIэу ягъэпэжащ къэрал дамыгъэхэмкIэ, щIыхь, щытхъу тхьилъэмкIэ.

1978 гъэм и ныбжькIэ нэсу пенсэм кIуам, Хьэнэфий иджыри илъэси 10-кIэ гурэ псэкIэ, хуэлэжьащ щIэныгъэм. Абы и ужькIэ ар институтым кьыIуКIыжащ, ауэ щIэныгъэ, жылагъуэ Iэхуэхэм жыджэру хэмыту, къэралыр, республикэр зыгъэпIейтей Iуэхугъуэхэр зэфIэхыным хэмылIыфIыхьу зы махуи псэуакъым. Ар иригъэзавэрт зэхъуэжьIыныгъэхэм я лъэхъэнэм цIыхуэхэм къаухихьа гугъуехьхэм, щIалэгъуэгъэ лэжьыгъэншэу кьыззэрынэм. ЦIыхур, гъащIэр фIыуэ зыльагъу Хьэнэфий псэкIэ зыхищIэрт зэманыщIэм щIыгъуу псэуныгъэм кьыхьыхьэ льэпощхьэпохэри.

ЛIэщIыгъуэщIэм кьыдэунэхуа къэрал, республикэ унафэщI щыпкъэхэм ирагъэкIуэжI лъжьыгъэ псоми я щхьэру щIыхубэм я псэукIэр я псэукIэр егъэфIэкIуэныр кьыIэрагъэльытэри, абыкIэ щыIэ екIуэлIныгъэхэри ильэгуакъым Хутуевым. 2000 гъэр кьыхьэным зы мазэ иIэу ар дунейм ехьажащ. Хутуевым и фэеплъыр сакъыу яхьумэ абы кьыщIэна и бынунагъуэм исхэм, ар ящыгъущакъым кьыдэлэжьакъым, гъэзу захуэ тригъэувэ щыхуищэхэм.

ЖЫЛАСЭ Маритъ.

Лъэужь дахэ

Дэнэ щылэжьами, сыт хуэдэ Iэнатlэ ирихьэкIами, ди адэр пэжу, гу кьабзэ нIэу цIыхуэм яхэтащ. Зауэм и пэ кьыхуэ лъэхъэнэми, НКВД-м и лэжьакIуэ щалэщIэ у щыту, ар зэрылъэкIкIэ хейхэм кьащхьэщыжащ. «ЩIэпхьажагъэ зэрыхэкIыныр кьыхэкIыу» Iуэху куэд зэхуитщыжурэ щыхуэ Iэдж хэщ псым щихьмащ. Къэбэрдей-Балькъэрым и Министрэм я Советым и Унафэщым и къуэдзэу щылэжьа лъэсхэми сэбэпыныгъэ куэд республикэм кьыхуихьащ.

КъАПщТЭМЭ, ди адэращ зи жэрдэму щытар икIи пхьызыгъэкIар КьБКъУ-м и медицинэ факультетыр кьызэIуахыныр. Тхьылъым, щIэныгъэм пщIэшхуэ хуэзыщI а щIыхуэм езыми и щIэныгъэм хигъахъуэ зэпыту екIуэкIащ, дэри абы дыхуиущиягъ. Апхуэдизу абы лэжьыгъэ купщафIэ щригъэжьIуэкIащ илъэс 15-ий зи унафэщIу лэжьа щIэныгъэ-къэхутакIуэ институтым. Ар есат зэгуфIыкIа, зэрыгъэгъуэ и кIэм нигъэсу, иригъэфIакIуэ.

И Хэкум, къэралым хуэщхьэпэу псэуныр абы гъащIэм щIэ кьыхуеджэныгъэхэм ящыщт. Ар иригушхэрт и лэжьэгъуэхэм, ныбжьэгъуэм, ауэ ицIыху дэтхэнэми я екъуIэныгъэм, теофIэныгъэ щIыхьэм, Апхуэдизуи Iуэху мыщхьэпэхэм иринэщхьелIт, абыхэм хэкIыпIэфIхэр кьахуилъхьэрт. ЗэхъуэжькIыныгъэхэм я лъэхъэнэ хьэлъэм абы мурад ящIат щалъхуа кьуажэхэм щыпсэуэхэм защIигъэкъуэну. Гундэлэн дэс щалагъэуагъэ жылэм димыгъэкIын папщIэ ахэр щылэжьэн завод иухуэну яужь ихьат; ахэр Iэнатlэкlэ кьыззэрригъэпщу я гъуэгу зэрыхъуэжьыныгъэм и гугъэу. Ди жагъуэ зэрыхъущи, а Iуэху даахэр и кIэм нигъэсыну Iкъэм кьыхъ уухатэкъым.

Ди адэм кьиригъэщIа ильэсхэм ирипIлъэжмэ, пщIэшхуэ иГъэкIуэ щIэныгъэ-къэхутэныгъэ зэрыгъэзэрыкъым. Къэбэрдей-Балькъэрми абы щыпсэу ди унэм щыщ Iуэхугъуэхэр зэрыгъэзэрыкъым. Ар ящIэрт, ар ящIэрт, ауэ ар хэIущIыIущэ ящIауэ щытащ.

ЩОДЖЭН (ОСМАНОВЭ) Мадинэ.

●Пхъурытъхум и псалъэ

Гум имыхуж ди адэшхуэ

Адэ-анэм я гуауэ нэхъ хьэпъэ дыдэр - я бынир дунейм щехьжар - лIыгъэ хэтыу дадэ зэригъэвар сощIэж. Нанэ щIэх-щIэхьуурэ нэпс щIигъэкIырти, абы иГу фIы зэрищIыным хуущIэкъурт, езым и гум тетъ гуэвэгъуэр и нэхэм кьыбжаIэ пэтми.

НАНЭ сымаджэ хьэтъэ щыхъуаIэ, абы зэрыгегъэкIыжа нэужь, ар ибзыщIыртэкъым ди адэшхуэм. Уеблэмэ езым и гур кьыщIыхьауэ кьыщIетехуами, тригъэчыныхьырт и щхьэгъуэсэм япэу дэIэпыкъуну.

Апхуэдэ зэ хущытыкIэ дахэ яку ильащ ди нэхъыжьыфIэхэм. Аращ ахэр гъащIэм зыщIыIууа пъэпощхьэпо куэдым щапIэ-пъэщар. Ахэр дызэримыIэжрэ зэман куэд дэкIащ, арщхьэкIэ нобэми дадэрэ нанэрэ ди гуусэм хуэдэщи, ди гум тхуигъэ хуркъым.

ЩОДЖЭН (ОСМАНОВЭ) Мадинэ.

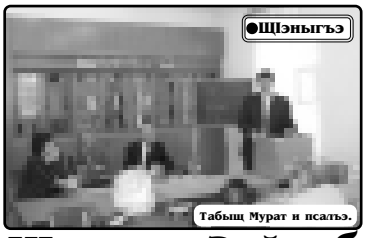
Табыщ Мурат и псалъэ.

●ЩIэныгъэ

КIэрашэ Зейнэб и щIыхькIэ

Филологие щIэныгъэхэм я доктор, профессор КIэрашэ Зейнэб къызэрыдыхэр илъэс 85-ра щрагъкъум ирагъжьапIа конференц Мешкъуапэ къыщызэрагъэпэщащ Адыгэ Республикэм Егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ и министерствэм, Адыгэ къэралуниверситетым.

АБы ХЭТАЩ Ставрополь, Краснодар крайхэм, КъБР-м, КъШР-м, Дагъыстэным, Абхъазым, Курджым щыщ щIэныгъэлIхэр.

Конференцым щIидзэн и пэ къыхуэу Мейкъуапэ и уэрамхэм ящыщ щым кьыщызэIуахащ КIэрашэ Зейнэб и фэеплъ пхъэбгъур. СекIуэ зэмылIэужьыгъуэу гуэшауэ екIуэкIа конференцэм хэтащ Гуманитар къэхутэныгъэхэмкIэ Къэбэрдей-Балькъэр щIэныгъэ институтымрэ КъБКъУ-мрэ я щIэныгъэлIхэмрэ аспирантхэмрэ ящыщи.

Конференцыр убгъауэ, бзэщIэныгъэм и лъэныкъуэ куэд кьыззэщIибыдзу екIуэкIащ, - жеIэ филологие щIэныгъэхэм я кандидат Чурей Дыжьын. - Къэбгъэпъагъуэмэ, IуэрыуатэмкIэ секIуэ сэ сызыхэтам щызэхуэса щIэныгъэлIхэр жьыджэру лэжьащ икIи ди зэIущIэхэр гъэщIэгъэуну екIуэкIащ. СекIуэм и Iэтащхэ, филологие щIэныгъэхэм я доктор, профессор Унэрокъуэ Рае доклад купщафIэ игъэхьэзырат иджырей Iуэрыуатэджхэм я хабзэхэр щызэпкърихыну. Сэ къызэхуэсахэм я пащхьэ кьинсхар макъамэ Iэмэпсымэхэм ятеухуа гъэжьагъэр. Ди зэIущIэхэм кьринхьэIащ зи гугъу сщIы Iуэхум фIыуэ хэзыщIыкI Пуклэ Замудин, филологие щIэныгъэхэм я доктор Едыдж Бэтрай сыкъ. Абыхэм я чэнджэщхэми дыщIэдэIуащ, абхъаз пъэпкъ макъамэ Iэмэпсымэхэми дытепсэлъыхьащ.

Конференцэр нуха нэужь, щIэныгъэлIэлI псори щызэIуIэжакIащ ирагъэкIуэкIа лэжьыгъэр кьыщыцIэщIакъуэж зэхуэхьсым. Абы кьыщыпсэльа псоми кьыхагъэщащ мыпхуэдэ конференцэм мыхьэнэшхуэ зэрагъэр, дяпэкIи кьыззэгъэпэщыну зэрыхуеIэр. Филологие щIэныгъэхэм я доктор, профессор БакIуу Хьанджэрий кьыщыпсалъэм кьыхилъхьащ кавказыбзэхэр щадж центр щхьэхуэ кьызэгъэпэщын зэрыхуейр, ар Налшык кьалэ щыIэмэ зэрыфIэнгъуэр.

Конференцым утыку кьыщIэщрахьа гъэкьыгъэ псори щызэхуэхьеса тхылъ щхьэхуэ кьыдагъэкIащ.

ШЫПШ Даянэ.

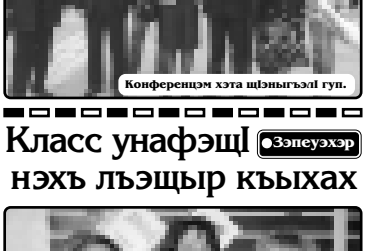
Конференцым хэта щIэныгъэлI гуп.

Класс унафэщI нэхъ лъэщыр къыхах

●Зэпеуэхэр

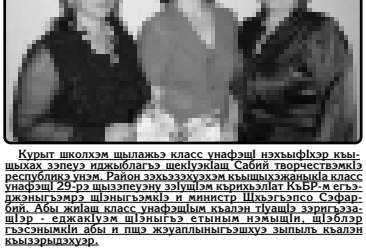

Курыт школхэм щылажьэ класс унафэщI нэхъыфIэхэр кьыщыхах зэпеуэ ящыкIа зэрагъэкIащ Сабий творчествэмкIэ республикэ зэнэ. Район зэхьэзэхуэхэм кьыщыхэжаныкIа класс унафэщI 29-рэ щIэзэпеуэну зэIущIэм кьрихьэлIат КъБР-м егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ и министр Щхьэлэхъуэ Сэфарбий. Абы жIаIащ класс унафэщIым кьалэн тIуащIэ зэригъэзащIэр - еджакIуэм щIэныгъэ етыным нэмыщIи, щIэблэр гъэсэныкIи абы и пщэ жэуаплиныгъэщхуэ зыпылъ кьалэн кьыззэрыхуэр.

ЗЭПЕУЭМ хэтхэмрэ абыхэм я лэжьыгъэм кIэлъыплъыну къэпщIакIуэхэмрэ зэригъэщIыхуэ нэужь, КъБР-м егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ и министерствэм и лэжьакIуэ **Алокъуэ Ритэ** егъэджакIуэхэр зырызу утыку кьригъэблагъащ. Я пэ махуэм еГъэджакIуэхэм, кьэпщытакIуэхэм я пащхьэ щагъэльэгъуащ я лэжьыгъэр кьыззэрызэгъэпэща щыкIэмрэ ящыкIэмрэ я адэ-анэхэм зэрадзлажьэмрэ. ЕтIуанэ махуэм зэпеуэм хэтхэм класс сыхьат зэрыраратэкIуэжьар 14-нэ гимназиемк щагъэльэгъащ. Дэтхэнэми езым и Iуэху зехьэкIэ зэрилэжьыр, сабийхэр кьыдахьэхьэхьи папщIэ кьагъэсэбэп Iэмалхэр щIыщIагъуэт, егъэджакIуэ нэсу зэрыщытым и щIыхьэт .

Зэпеуэм кьрикIуахэр зэхалъхьажа нэужь, егъэджэныгъэрэ щIэныгъэмкIэ министрым и къуэдзэ Дорохинэ Лидие утыку кьришащ пэщIэдзэ, курыт я кьэжьыкIэ классхэм нэхъыфIу щылажьэу кьалъыта бзыльхугъэхэр.

КьыхэгъэщIапхъэщ зэпеуэм япэ увыпIэр кьыщызыхьаахэм министерствэм кьыбгъэдэкIыу сом мини 5, етIуанэм - сом мини 3, ещанэм - сом мини 2, хэта псоми щIыхь тхылъэр зэрыратар.

ПэщIэдзэ классхэм я унафэщI нэхъыфI дыдэу кьыратат Прималкинскэ кьуажэм дэт курыт еджапIэм и лэжьакIуэ Пономаревэ Мадинэщ, етIуанэ увыпIэр зыхуагъэфэщар Бусурки-нэ Натальи (Налшык кьалэ, 6-нэ школ), ещанэр Бахтиевэ Светланэ кьихьащ (Тырныауз кьалэ гимназие).

Курыт классхэм я егъэджакIуэхэм увыпIищыр мыпхуэдэу хуагуэщащ: апэр - Сирота Ларисэ (Новоивановскэ станицэ, лицей №7), етIуанэр - Шакъ Марианэ (Куба кьуажэ, курыт школ №2), ещанэр - Алейниковэ Аллэ (Прохладнэ кьалэ, курыт еджапIэ №5).

Нэхъыжь классхэр езыгъаджэхэм ящыщу пашэныгъэр зыхуагъэфэщар Елмэс Iуэрэпэ (Исльэмей кьуажэ, курыт еджапIэ №4), етIуанэ увыпIэр КIэхумахуэ Светланэ кьихьащ (Сэрмакъ кьуажэ, курыт школ №3), ещанэ увыпIэр лъагэсащ Жемг уразовэ Людмилэ (Бахьсэн кьалэ, курт школ №6).

Апхуэдэу Прохладнэ кьалэ дэт 5-нэ курыт школым и егъэджакIуэ Бендус Ленэрэ Щэджэн кьалэ щыIэ 1-нэ курыт еджапIэм класс унафэщIу щылажьэ КIуэщIысокуэу Маринэрэ КъБР-м и МВД-м кьыбгъэдэкI саугъэтэхмкIэ хуэпсад. «Горянка» газетым и редакцэм игъэхьэзыра саугъэтыр хуигъэфащащ КIэхумахуэ Светланэ.

НЭЩIЭПЫДЖЭ Замирэ.

Дирижер щIэрыIуэ Тэмыркъан Юрэ КъБНИИ-м иригъэблэгъауэ. *1983 гъэ*

«Кавказ Ищхьэрэм и тхыдэр» тхыльыр къыдэгъэкIыным теухуа щIэныгъэ зэIущIэм хэтахэр. *ИкIыныкIэ къыщыщIэдзауэ: щIэныгъэлIхэу Мамбэт т Хьэлым, Iугу Рашад, Кьумыкъу Тыгъуэн, Жданов Юрий, Хутуев Хьэнэфий, Парочницкий Алексей, Шортэн Асэкърий сымэ.* *1986 гъэ.*

● Футбол

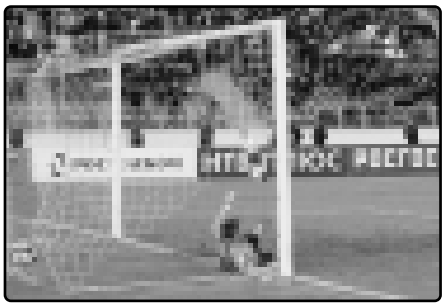

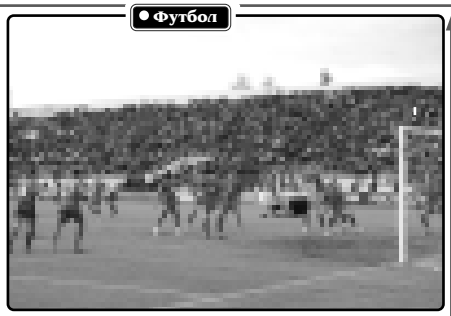

Махуищым - текIыгъыитI!

«Спартак-Налшык» (Налшык) - «Рубин» (Къазан) - 2:0 (1:0). Налшык. «Спартак» стадион. Накьыгъэм и 10-м. Щыхъ 8200-рэ еплъащ.

Судьяхэр: Баскаков, Калугин, Аверьянов (псори Мэзкуу щыщIэ).

«Спартак-Налшык»: Хомич, Джудович, Кисенков, Ятченкэ, Амисулашвили, Щмуейкэ, Самсонов (Кочубей, 74), Рикарду (Сирадзе, 76), Джатэрыв, Дзыхьмыщ, Калимуллин (Бикмаев, 82).

«Рубин»: Козко, Аксалди, Орехов, Шароновь, Квирквелия (Гицелов, 73), Рязанцев, Сибайя (Набоа, 67), Семак, Ребров (Баляйкин, 64), Гекдениз, Милошевич.

Топхэр дагъэкIащ: Калимуллиным, 8 (1:0). Кисенковым, 58 (2:0).

Дагъуэ хуащIащ Джатэрывэм, Рязанцевым, Гекденизэ, Ореховым, Шароновым, Шумейкэ, Аксалди, Кисенковым, Сирадзе.

90-нэ дакIыкъэм Сирадзе пенальти худэгъэкIакIым.

УРЫСЕЙ Федерацэм футболымкIэ и премьер-лигэм мы гъэм щекIуэкIыну зэхьэзэхуэм и махуэгъэпсыр зэхэзэгъэзэувахэм «Спартак-Налшыкым» и зи чэзу джэгуГъуэхэр накьыгъэм и 7-мрэ и 10-мрэ ирагъэкIуэкIын хуейуэ кьалытащ. Махуищым кьриубыдэу тIэу уджэгуныр тыншкъым, Владивосток нэс дэлъ километр мин бжыгъэхэр тIэунейрэ зэпытчынрэ кьыумылытэмэ. Ди командэм и унафэщIхэр щIэлъэIуат зы махуэкIэ нэхъ мыхъуми кьэзандэсхэм щаIуIэнур ягъэIэрэху эну, хьэрхуурэхъ уэхэри абыкIэ арэзыт. АрщхьэкIэ абы Iэхъу куэд дыдэ пыщIащ, псом хуэмыдэу телевиденэр, икIи зыри кьыкIакъым.

Зыщумысыжынщи, а псори зэпэтIыытри, мы нужьрей джэгугъуитIым зыкIи дыщыгуГъатэкъым, ауэ «Спартак-Налшыкым» иджыри зэ наIуэ кьыштащIащ, ухущIэкъымэ, уэзыпэмылъэщын гугъуехь зэрыщымыIэр.

Владивосток зэрыщытекIуам ди щIалэхэмэ абы кьадэщIхэми ди гукьыдэжыр кьаIэтат, абы щыгъуэми зыщыдгъэгъупщэртэкъым мы гъэм «Рубиным» нэгъуэщI стадионэм щригъэкIуу экIа зэлъщIитхури кьыхэзрихьамрэ налшыкдэсхэм иужьу я деж щрагъэкIуэкIа джэгугъуплIыр зэрыфIахьамрэ. АрщхьэкIэ, зэрыжаIэщи, фIы псори, Iей псори зэгуэр еух. Щиухащ ахэр щэбэт кIуам Налшык «Рубиным» и гур хигъэщIрэ, «Спартак-Налшыкым» и пщIэр иIэту.

Иужьрей махуищым кьриубыдэу сыхьэт тIощIрэ тхум нэблагъэ узэгум щагъэкIуауэ зэпэмылъэщын гугъуехь зэрыщымыIэр.

Владивосток зэрыщытекIуам ди щIалэхэмэ абы кьадэщIхэми ди гукьыдэжыр кьаIэтат, абы щыгъэми зыщыдгъэгъупщэртэкъым мы гъэм «Рубиным» нэгъуэщI стадионэм щригъэкIуу экIа зэлъщIитхури кьызэрихьамрэ налшыкдэсхэм иужьу я деж щрагъэкIуэкIа джэгугъуплIыр зэрыфIахьамрэ. АрщхьэкIэ, зэрыжаIэщи, фIы псори, Iей псори зэгуэр еух. Щиухащ ахэр щэбэт кIуам Налшык «Рубиным» и гур хигъэщIрэ, «Спартак-Налшыкым» и пщIэр иIэту.

Иужьрей махуищым кьриубыдэу сыхьэт тIощIрэ тхум нэблагъэ узэгум щагъэкIуауэ зэпэмылъэщын гугъуехь зэрыщымыIэр.

Владивосток зэрыщытекIуам ди щIалэхэмэ абы кьадэщIхэми ди гукьыдэжыр кьаIэтат, абы щыгъэми зыщыдгъэгъупщэртэкъым мы гъэм «Рубиным» нэгъуэщI стадионэм щригъэкIуу экIа зэлъщIитхури кьызэрихьамрэ налшыкдэсхэм иужьу я деж щрагъэкIуэкIа джэгугъуплIыр зэрыфIахьамрэ. АрщхьэкIэ, зэрыжаIэщи, фIы псори, Iей псори зэгуэр еух. Щиухащ ахэр щэбэт кIуам Налшык «Рубиным» и гур хигъэщIрэ, «Спартак-Налшыкым» и пщIэр иIэту.

Иужьрей махуищым кьриубыдэу сыхьэт тIощIрэ тхум нэблагъэ узэгум щагъэкIуауэ зэпэмылъэщын гугъуехь зэрыщымыIэр.

Владивосток зэрыщытекIуам ди щIалэхэмэ абы кьадэщIхэми ди гукьыдэжыр кьаIэтат, абы щыгъэми зыщыдгъэгъупщэртэкъым мы

Апхуэдэхэм и деж Iуэхур зэрежьэм куэд елыытащ. Ар «Спартак-Налшыкым» фIы дыдэу кьехьулащ. Еянэ дакьикьэм Джатэрывэм ижьырабгъэмкIэ и ныкъуэжь узгъэгъэхэр кьышIыдзэринэкIри, Самсоновым топыр хуигъэжащ, абы Калимуллиным иритыжри ар щхьэкIэ еуэри, бжыгъэр кьыдзэIыхащ.

Апхуэдэ щIдзэкIэм ди щIалэхэм я лъэр нэхъ жаньк ищIащ, хьэщIэхэр игъэгубжащ, кьаруушхэкIэ ебгъэрыкIуэнуи хущIэкъуащ. АрщхьэкIэ, «Спартак-Налшыкым» и гъуэр кьригъэбдэкIати, бгъэдыхьэпIэ яIэтэкъым. КьищынэмыщIауэ, фIы дыдэу джэгурт гъуэхэтет Хомич. Абы зы щыуагъи мы зэIущIэм щыIэщIэкIакъым, и ныбжьэгъухэри мызэ-мытIэу щытыкIэ гуГъум кьриштащ.

Iэзэгъ ин кьагъэльагъэрт Джатэрывэм, Дзыхьмыщым, Кисенковым, Рикарду, Самсоновым, адрейхэми. Абыхэм топыр IэкIуэлъакIуэу зэIэпахьрт икIи псынщIэ дыдэу хьэщIэхэм я гъуэм деж кьыщыхъурт. Апху эдэ ебгъэрыкIуэныгъэхэм ящыщ зыр кьыщIэзэпаудыын, «Рубиным» и гъэщIэхъуэмэхэм Джатэрывэр игъэджэлащ.

Ар кьыщыхъуар гъуэм пэжыжьэтэкъымкIи, штрафнойр игъэзэщIну бгъэдыхьащ Рикардурэ Кисенковымрэ. Кьэзандэсхэм, дауи, фIы дыдэу ящIэрт Бразилием щыщ щIалэм махуищ и пэкIэ апхуэдэ дыдэу щыту Владивосток топ зэрыщыдигъэкIар икIи пэплъэрт ар еуэну. Ауэ дыдейкIэр ебгъэжкIащ - тIурэ зэгъусэу щIэпхъуэри, Кисенковым штрафнойр игъэзэщIащ. Козко ар кьиубыдыфIыну зы Iэмали иIакъым.

Премьер-лигэм хэтхэр зэрыджэгуам кьрикIуар

Командэхэр	Дж.	Кь.	З.	ФI	Т.	О.
1. «Рубин»	10	8	0	2	18-6	24
2. «Амкар»	10	6	1	3	12-6	19
3. «Локомотив»	9	5	3	1	12-5	18
4. «Спартак»	10	4	5	1	19-13	17
5. ЦСКА	9	4	3	2	11-7	15
6. «Крылья Советов»	10	4	3	3	14-10	15
7. «Динамо»	10	4	3	3	13-13	15
8. «Спартак-Налшык»	10	4	1	5	9-11	13
9. «Тэр ч»	9	4	0	5	8-14	12
10. «Сатурн»	10	3	3	4	11-10	12
11. «Томь»	10	3	2	5	8-12	11
12. «Москва»	10	2	4	4	11-13	10
13. «Шинник»	10	2	2	6	12-17	8
14. «Зенит»	6	1	4	1	7-7	7
15. «Луч-Энергия»	9	1	3	5	7-13	6
16. «Химки»	10	1	3	6	13-24	6

Iэмал къыдатакъым

«Спартак-Налшыкымрэ» «Рубиныр» я зэIущIэр зэрекIуэкIар къаззрыщыхъуам командэхэм я футболистхэр тедгъэпэсэтыхьащ.

ХОМИЧ Дмитрий: «Футболепльхэм я «щIыхъэ кьытгъхуар дыпшынымжащ».

- ДытемыкIуауэ топджэгу губгъуэм нобэ дыкьикIыж хъунутэкъым. Сыт хуэдэу гугъу дехьами, фэрн фIъэгъуащ абы ерыщу дызэрыщIэбэнар. ТIъэкI къэдгъэнакъым. Ди футболистхэм псоми фIыщIэ ин яхуэсщIыну сыхуэкIуащ, хьэрхуэрэгъуэм кьызэрыпимыкIуэтам щхьэкIэ.

Абы нэмыщIкIэ, дэ тщIэрт ди футболепльхэм я щIыхъэшхэ зэрыштелыр: зэн къэмыхьхуауэ зэкIэтыпыту ди унэ ди хьэрхуэрэгъуэр пIэнейрэ кьыщыттекIуащ. Апхуэдэ щытыкIэм кьыддэщIхэм гукъыдэж кьэриттынт? Мис, идыкI иужьреиуэ кьэтхьа ди текIуэныгъэмкIи ди «щIыхъэр дыпшынымащ».

«Рубиным» ауэ сытми чемпионатым япэ увыпIэр щIэубыдакъым, ар командэ тIощIщ. Абы хэт дэтхэнэ зы футболистри хьарзынэу гъуэм йоуэ. Нобэ си гъуэм абыхэм топ кьэзыщIащ. Ди щIалэхэм я ныбжьэгъэ ирагъэкIамкIэ фIыщIэр нэхъыбэу зейр ди щIалэхэрщ. Ахэр зэхъуэгъэ хьэрхуэрэгъуэм пэщIэтащ.

ШУМЕЙКЭ Виталий: «Рубиным» и джэгуIэр зэпэкъуэтхат».

- Нобэрэи зэIущIэр сыт хуэдэу гугъу щыгъами, ди кьалэн нэхъыщIхьэр - дытекIуэнур - зэдгъэхьулащ.

Апхуэдэуи сыщогуфIыкI дубль нэужьым командэ нэхъыщIхьэм сыхэту дызэрытекIуам. СщIэркъым кьэзгъэзэжьыпэнуми, ар жызыIэфынур тренер нэхъыщIхьэрщ. Сэ сесащ кьыСхуащI унафэм седгъуэу, ар згъэзащIу.

ЗэIущIэм и пэ кьихуэу «Рубиным» и джэгуIэр сыт и лъэныкъуэкIи зэпкърытхащ. Абы и ужьыкI Красножан Юрий футболист кьэкIаIэн щхьэхуэ кьытхуигъэуват. Мис ар псоми зэрыдгъэзэщIарщ «Рубиным» дыщIытекIуар. Псалъэм папщIэ, си кьалэн нэхъыщхьэу щытар стандартхэр щыдгъэзащIкIэ, командэм сыдэIэпыкъуныт. Абы нэмыщIкIэ, «Рубиным» и гъуащхьэхъумэ Ансалди ди лъэныкъуэмкIэ кьэзмыгъакIуэу сыпэщIэтынырт. А щIалэр гъуащхьэхуаэм хуэдэу мэджэгу икIи и хьэрхуэрэгъуэм я гъащхьэхъумэр гугъу иригъэхь зэпытщ. Ауэ абы нобэ хуэофIэкIар фэ фтъэгъуащ.

СЕМАК Сергей: «ДызэрытекIуэн кьару дниакъым».

- Нобэ Налшык и командэр сыт и лъэныкъуэкIи кьыдэфIэкIащ. Ахэр кьыщIыттекIуари аращ - нэхъ ерыщу текIуэныгъэм хущIэкъуащ. Налшыкдэсхэм псынщIэу ди гъуэм зы топ кьыдагъэкIащ, етIуанэри, я егугъуныгъэм кьрикIуащ. Дэ дыкъапщтэмэ, топитIым ди лъэр щIахащ.

Зы топ нэхъ мыхъуми «Спартак-Налшыкым» и гъуэм тхуэгъэкIамэ, Iуэхум дэркIэ нэхъыфIу зыкъызэридзэкIыжьынкIи хъунут, ауэ апхуэдэ Iэмал ди хьэрхуэрэгъуэм кьыдатакъым.

ЗыгуэркIэ футболепльхэм кьащыхьхункIэ хъунщ «Спартак-Налшыкым» «лъакъуэ лъэныкъуэкIэ» дыдэджэгуну губгъуэм щыкъыхьэуэ, абы и эзранкIэ текIуэныгъэр тIэщIэкIауэ. Ар щыуагъащ, нобэ «Спартак-Налшыкым» дэ нэхъэр нэхъ лъэщу джэгуауэ аращ.

Епсэлъар
ХЬэщIыкъуЕй Олегщ.

● Дзюдо

Гъэмахуэ Олимп Джэгухэм кIуэну пIэрэ?

Урысей Федерацэм дзюдомкIэ и команд кьыхэм Адлер и «Весна» пансионатым тхьэмахутIкIэ зыщыхунгъэхьэрыпущ гъэмахуэм Пекин щекIуэкIыну Олимп Джэгухэм.

КОМАНДЭМ и тренер нэхъыщхьэ Табаков Сергей кьызэрихигъэщIамкIэ, идыкIей зыгъэсэныгъэхэм кьрагъэблэгъащ куэдкIэ зыщыгуГъ, УФ-м и дзюдоист нэхъыфI дыдэхэр: Олимп Джэгухэм, дунейпсо, Европэ чемпионатхэм, Суперкубокхэм щытекIуаэхэр, призеркэр.

Ди гущIэгъэ зэрыхъущи, УФ-м и командэ кьыхэхам хэту Сочи щыIэщ Тау Хьэсэнбийрэ Унэшхуэл I Аслъэнрэ. Апхуэдэуи абыхэм ящыгъыщ Къэрэшей-Шэрджэсым и бнакIэ лъэщхэу КIыщмахуэ Русланрэ Башкаев Албэнрэ.

Сочи тхъэмахуитIыр щигъэкIуа иэ, жьы, командэр, Китайм кIуэну емыжьэ щIыкIэ, идыкIи зэ Подольск кьалэм щыIэхуэсынущ. Абы кьыщыхьхынщ Пекин и спорт утыку лъагэм ди къэралым и щIыхьыр щыIэхъуэмэну дзыхь зыщыгъэIыну спортсменхэр. Дащыгутынщ адыгэ щIалэхэм я зэфIэкI ягъэльагъэуэ, апхуэдэ пщIэ кьалэжьыну.

БЭТОКЪУЭ А. *Iбоч.*

● Гъуэзджэ

Зэчиифlэ ныбжьыщIэхэм утыку кьихьэну загъэхьэзыр

Накьыгъэм и 15-м Гъуэзджэмкlэ Кавказ Ищхьэрэ институтым щекIуэкIынущ «Зэчиифlэ ныбжьыщIэхэм я зэфIэкIыр фIыуэ ялъагъу кьалэм папщIэ» зыфIаща концерт.

НАЛШЫК кьалэ администрацэм щэнхабзэмкIэ и Iуэхущапlэм ыкъызэрыгъэпща концертым хэтынущ фортепианэ, скрипкэ, кларнет, ксилофон, адыгэ пшынэ макьамэ Iэмэпсымэ лIэужьыгъуэхэр зыгъэбзэрабзэу зэхъэхуэ зэхъэмыдэжьм щытекIуа ныб жьыщIэхэр.

Я зэфIэкIыр утыку кьрахьэнущ щагъэхуэ кьалъытэ «Кьуршым и бынхэр», «Энип», «Ритм» сабий макьамэ ансамблхэм хэт щIыкIухэм. Апхуэдэу сурэтыщI ныбжьыщIэхэми я Iэдакъэщ щIэкIхэр зэIущIэм щагъэпъэгъэунущ.

Концертым еплъыну гукьыдэж зиIэ псориплI фыкьеблэгъэну ди гуапэщ.

ТАУ Эльмирэ.

● Зэпеуэ

«Егъэджакlуэм цIыхугъэм зэрыхуиущий щапхъэ»

КъБР-м Егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ и министерствэм ирегъэкIуэкI «Егъэджакlуэм цIыхугъэм зэрыхуиущий щапхъэ» зыфIащам егъэджакlуэхэм я Урысейпсо зэпеуэм и зы Iыхьэу республикэм къыщызэрагъэпщын хуейр. А Урысейпсо зэпеуэр зэхещэ Урыс православнэ члисамэр УФ-м Егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ и министерствэмрэ, УФ-м и Iпредметым и лIыкIуэхэм федеральнэ щыIэ щIэныгъэ полномочнэ лIыкIуэхэм даIыгъыу.

ЗэпеУэм хэт хъунущ Урысей Федерацэм и цIыхухэр - егъэджакIуэхэр, гъэсакIуэхэр, курыт щIэныгъэ щрагъэкIуэкI Iуэхущапlэхэм я коллективхэр, сабийхэмрэ щIалэгъуалэмрэ псэкупсэ-хабзэ щIэныгъэ ябгъэдэлъхьэным, гъэсэным теухуэ программэхэм ирилажьэ жылагъэ зэгухьэныгъэхэмрэ клубхэмрэ я лIыкIуэхэр.

Зэпеуэм нэхъ Iупщу щыгъуазэ зыщыщIэ хъунущ КъБР-м Щэнхабзэмрэ хьыбарегъащIэ Iэнатlэхэмкlэ и министерствэм и www. smikbr. ru сайтым е 47-23-46 телефонымкIэ.

Сурэтхэр **КЪАРЕЙ Элинэ** *трихащ.*

ЗэIущIитIым - зы очко

Щlалэгъуалэ гуп

«Луч-Энергия» (Владивосток) - «Спартак-Налшык» (Налшык) - 1:1 (0:0). Накьыгъэм и 6-м. Владивосток. «Юность» стадион. Щыхъу 400 еплъащ.

Судьяр Попов (Дегтярск).

«Луч -Энергия»: Музыка, Михеев, Бедерев, Кралевскии, Кишкарук, Славнов, Самойлов, Яшин, Казаков, Шугалей, Фомичев.

«Спартак-Налшык»: Щоджэн, ДыщэкI, Басин, Андреев (Шумейкэ, 46), Соблыр, Самсонов (Балькъэр, 60), Зрум, Патэк (Кочубей, 46), Степанов (Бикмаев, 46), ГъэущокIуэ (Щэру, 89), Кьэжэр (Гъубж, 56).

Дагъуэ хьэхуащIащ: Зрумым, Бедевым, Кралевскии, Балькъэрым.

Топхэр дагъэкIащ: Шумейкэ, 87 (0:1). Кралевски, 90+1 (1:1).

НАКЪЫГЪЭМ и 6-м «Спартак-Налшыкым» и щIалэгъуалэ командэр Владивосток и «Луч-Энергием» дэдэгъуащ. Iуэгуанэ кIыхь зэпызыча ди щIалэхэм хуумыгъэфэщ ну зэIущIэр жьыдэкIуу щIадащ. Командэхэр зымыцIыхуум зэ епIыгъуэкIэ кьыхуэущIэнутэкъым хэт и унэм щыджэкIуни, хэт сыхьэтипщIкIэ кхъухьтъатэм ису гъэзу тетами.

ЗэIущIэм и япэ Iыхьэм и ныкъуэр блэкIа нэужь, зэхьэрхуэрэгъуэм я зэхуакъ дэлъ зэпэщIэтыныгъэр нэхъ кIащхьэ хъуащ. Дэтхэнэ зы командэрэ пэпльэрт адрейм щыуагъэ гуэр Iэщ Iэкъыу ар кьигъэсэбэныным. АрщхьэкIэ дэтхэнэрэ сакъыпэу япэ Iыхьэр нухащ.

ЕтIуанэ Iыхьэри нэхъ гуащIэу щыдзэжауэ жьыпIэ зыкъыкъым. Гъуащхьауэр сабырт. Топ дагъэкIыну хуеинщ хуэдэтэхьым. Дежьгъэр кьызэIуамыхьауэ зэIущIэр нухьным хуэкIуэрт Iуэхур.

АрщхьэкIэ, 87-нэ дакьикъэм ди щIалэхэр япэ ирегъащ гъуащхьхъумэ Шумейкэ Виталий - 0:1.

ЗэIущIэр иухьным дакьикъэ щыбжанэ иIэжу арат, ди щIалэхэри текIуэныгъэм пэгъунэпъэт, арщхьэкIэ зи контрактыр нух «Луч-Энергием» хэту нужьрей зэIущIэр езыгъэкIуэкI Кралевскэм топ кьытхудигъэкIащ. Ар абы тыгъэ хуищIащ и командэм и тренер нэхъыжь Емельянов Константин.

Ебгъуанэ джэгугъуэм мыпхуэдэ бжыгъэкъэ кьрикIащ: «Химки» (Мэзкуу область) - «Гърч» (Грозный) - 1:0, «Томь» (Томск) - ЦСКА (Мэзкуу) - 0:2, «Амкар» (Пермь) - «Сатурн» (Мэзкуу область) - 1:3, «Динамо» (Мэзкуу) - «Крылья Советов» (Самарэ) - 0:1, «Спартак» (Мэзкуу) - «Шинник» (Ярославль) - 3:2 (Мэзкуудэсхэм я япэ топитIыр дэзыгъэкIар Бажэ Амирщ), «Москва» (Мэзкуу) - «Рубин» (Къазан) - 6:1.

* * *

НАКЪЫГЪЭМ и 9-м «Спартак-Налшыкым» иджыри зы зэIущIэ иригъэкIуэкIащ. Абы Нарткъалэ кьышIригъэблэгъащ премьер-лигэм пашэныгъэр щызыIыгъ Къазан и «Рубиным» и щIалэгъуалэ командэр.

ЗэIущIэм и япэ дакьикъэхэм кьышIыдзэуащ зэхьэщIэхэр ди гъуэм кьебгъэрыкIуэу хуежьащ. Апхуэдэхэм языкъэзыр екъуIэныгъэкIэ иужащ. «Рубиным» и гъащIэхьэхъумэныкъуэ Галлимулин бжыгъэр кьыхэзIуихащ.

ПсынщIэу зы кьалэкIэхэр кьышIыдзэуащ зэхьэщIэхэр ди гъуэм кьебгъэрыкIуэу хуежьащ. Апхуэдэхэм языкъэзыр екъуIэныгъэкIэ иужащ. «Рубиным» и гъащIэхьэхъумэныкъуэ Галлимулин бжыгъэр кьыхэзIуихащ.

ПсынщIэу зы кьалэкIэхэр кьышIыдзэуащ зэхьэщIэхэр ди гъуэм кьебгъэрыкIуэу хуежьащ. Апхуэдэхэм языкъэзыр екъуIэныгъэкIэ иужащ. «Рубиным» и гъащIэхьэхъумэныкъуэ Галлимулин бжыгъэр кьыхэзIуихащ.

Апхуэдэ Iэмал ящIыжу, ар ящIэрт. Ауэ ар ящIэрт, ар ящIэрт, ар ящIэрт,